

ADVIES 2508

Het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029

Datum: 3 september 2025

Voorzitter: Anna Roos

Aanwezigen: Eline Teirlinck, Virginie Bauveroy, Robbe Van Hool, Lies Vancayzeele, Nikki Kiekens,
Ivo Shimwa, Anna Roos, Lore Beke

De Vlaamse Jeugd Raad, in vergadering op 3 september 2025, onder voorzitterschap van Anna Roos, en met bovenvermelde aanwezigen, adviseert unaniem het volgende:

Situering	3
Advies	4
DEEL 1: Randvoorwaarden	4
We zijn tevreden dat het JKP de kinderrechten extra in de kijker zet door ze aan elke prioritaire doelstelling en de uitwerking ervan te koppelen. Doe dit ook in de bredere communicatie bij de uitvoering van het JKP.	4
Zorg voor een ambitieus en transparant totaalbudget voor het JKP, gedragen door zoveel mogelijk beleidsdomeinen en ministers.	5
Werk duurzame projectoproepen uit met impact op kinderen, jongeren en hun organisaties.	6
Maak van het JKP een écht transversaal plan.	7
Maak per prioritaire doelstelling budget vrij voor onderzoek.	8
Betrek en verduidelijk de rol van stakeholders per prioriteit tijdens de uitvoering van het JKP.	8
Betrek lokale besturen bij het uitwerken van het JKP. Zij zijn het beleidsniveau dat het dichtst staat bij de dagelijkse realiteit van kinderen en jongeren.	9
DEEL 2: Inhoudelijke aandachtspunten	10
Algemene aanbevelingen	10
Zet in het JKP de noden van kinderen en jongeren die opgroeien in een kwetsbare situatie voorop.	10
Onderwijs is van groot belang voor kinderen en jongeren en moet daarom een meer prominente rol opnemen voor een slagkrachtig JKP.	11
Aanbevelingen per inhoudelijke prioriteit	12
1. Ruimte om Jong te Zijn	12
Formuleer een concreet en ambitieus eindresultaat om de betrokkenheid van kinderen, jongeren en hun organisaties te verankeren in de vernoemde plannen omgevings- en klimaatbeleid.	12

Vul 'Meer buiten spelen en hangen' in de publieke ruimte voldoende breed in bij de projectoproepen van de prioriteit Ruimte om jong te zijn.	13
Betrek en benadruk jeugdwerkers en ruimteprofessionals als essentiële partners in het leerecosysteem publieke ruimte zodat ze mee zorgen voor een sterker netwerk met impact op het terrein en op het beleid.	13
Stimuleer met de proeftuinen voor lokale besturen niet enkel concrete projecten, maar structurele aanpassingen in het lokaal beleid met impact op ruimte en het algemeen welzijn voor kinderen en jongeren.	14
Overtuig de beleidsdomeinen Sport en Mobiliteit over de meerwaarde van de visie en acties rond gezonde leefomgeving voor kinderen.	15
Een sterk lerend netwerk rond klimaatrechtvaardigheid kan enkel met een duidelijk mandaat en de betrokkenheid van een diverse groep van jongeren.	15
Zet in de acties rond autonome mobiliteit van kinderen en jongeren de experimenten en samenwerkingen tussen de diverse overheden in de kijker. Inspireer zo andere lokale besturen om kinderen en jongeren te betrekken in het mobiliteitsbeleid en de inrichting van de openbare weg.	16
Stimuleer gedeeld gebruik van plekken in de publieke ruimte.	17
2. Goed in Je Vel	17
Bouw verder op de prioriteit Goed in je vel uit het vorige JKP. Zet verder in op participatie met kinderen, jongeren en jeugdorganisaties en houd verder rekening met hun noden.	17
Heb oog voor de complexiteit van oorzaken die inspelen op gezondheid en het welzijn van kinderen en jongeren. Zorg voor een bewustzijn van het belang van 'health in/for all policies' bij elke actor die een rol speelt in dit JKP.	18
Durf over de bevoegdheidsniveaus heen een koppeling te maken tussen gemeenschaps- en federale materie en zo kinderrechten te waarborgen.	18
We roepen de minister van Onderwijs op om een sterker engagement aan te gaan binnen de prioriteit 'Goed in je vel' en hier ook middelen vanuit Onderwijs aan te koppelen.	19
Hou rekening met enkele voorwaarden bij het sectoroverschrijdend werken. Laat het jeugdwerk een vindplaats zijn waar de brug naar hulpverlening nog stevigere fundamenten krijgt.	20
Het bevorderen van het mentaal welzijn van kinderen en jongeren hangt onlosmakelijk samen met het inzetten op een integraal integriteitsbeleid in alle levensdomeinen van kinderen en jongeren.	21
De digitale leefwereld en haar interactie met mentaal welzijn mag niet enkel vanuit een beschermende reflex benaderd worden. Heb ook oog voor de kansen en mogelijke positieve effecten en luister naar de stem van kinderen, jongeren en experts!	22
3. Samenleven in solidariteit	22
Zorg voor een structurele en intersectorale aanpak rond vrije tijd. We waarderen dat het JKP het recht op vrije tijd erkent als fundamenteel kinderrecht, maar missen voldoende samenhang, ambitie of sectoroverschrijdende afspraken om dit kinderrecht te garanderen.	22
Expliciteer de link tussen 'recht op vrije tijd' en 'informeel engagement' door structureel beleid en acties.	23
Door de brede invulling van <i>Samenleven in solidariteit</i> dreigen recht op vrije tijd en informeel engagement bij jongeren te versnipperen en te weinig samenhang te krijgen. Er is nood aan meer focus, duidelijke doelstellingen en sectoroverschrijdende acties, in nauwe samenwerking met stakeholders, zodat vrije tijd en engagement stevige en herkenbare pijlers worden binnen het JKP.	23
Werk een extra actie in het JKP uit rond een structureel en participatief onderzoekstraject naar hoeveel vrije tijd kinderen en jongeren hebben, hoe ze die invullen en welke drempels ze ervaren. Die inzichten zijn cruciaal om ongelijkheid in toegang tot vrije tijd aan te pakken en het recht op vrije tijd effectief te	

waarborgen. Maak van dit onderzoek een basis voor opvolgonderzoek en doeltreffend, onderbouwd en toekomstgericht beleid.	24
Zet Onderwijs structureel aan tafel. Solidariteit, vrije tijd en engagement stoppen niet aan de schoolpoort. Denk samen na over cultuursensitieve trajecten, toegang tot naschoolse activiteiten en geef jeugdwerk hier een duidelijke plek in.	24
4. De weg naar volwassenheid	25
Bepaal via participatie doorheen de looptijd van dit JKP samen met jongeren welke mijlpalen de Weg naar Volwassenheid verder nog kenmerken en welke drempels ze daarin ervaren.	25
Zet in op het bestaande jeugdinformatienetwerk van WAT WAT om kwaliteitsvolle jeugdinformatie te realiseren in de acties van dit JKP.	25
Zet bij het ontwikkelen van nieuwe tools binnen de Weg naar Volwassenheid in op verspreiding via een transversaal netwerk.	26
Zet in op het toegankelijk maken van administratieve procedures in de Weg naar Volwassenheid.	26
Hou de verschillende snelheden van jongeren in de Weg naar Volwassenheid indachtig.	26
Rode draden doorheen de prioritaire thema's:	27
1. Een stem voor en door	27
Voorzie participatie van kinderen en jongeren en hun organisaties in de uitvoering van het JKP.	27
2. Mediawijsheid en digitale leefwereld	27
De digitale leefwereld stelt kinderen en jongeren vandaag voor zowel kansen als bedreigingen. Naast de linken met o.a. welzijnsbeleid vragen we om de brede digitale leefwereld op te nemen als transversale lijn, en dat niet te beperken tot mediawijsheid.	27
Betrek jongeren als ervaringsdeskundigen om mediawijsheid en digitale uitsluiting aan te pakken.	28

Situering

In 2025 start er een nieuw Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (kortweg JKP). Het Jeugddecree van 23 november 2023 en het bijbehorende uitvoeringsbesluit van 9 februari 2024 verplicht de Vlaamse Regering om zo'n transversaal beleidsplan op te stellen.

Volgens dat decreet (artikel 4) kiest de regering een half jaar na aantreden minimaal drie en maximaal vijf prioritaire transversale doelstellingen. De Vlaamse Jeugdraad schreef in maart 2025 een [advies over de selectie van de prioritaire doelstellingen](#) voor het JKP.

Elk van deze doelstellingen werd nadien vertaald in een projectplan dat moet voldoen aan de beschrijving in het uitvoeringsbesluit tot uitvoering van het jeugddecree van 23 november 2023 (artikel 3), inclusief de verplichting om aan te geven hoeveel budget er wordt vrijgemaakt voor deze projectplannen.

Op maandag 21 juli 2025 kreeg de Vlaamse Jeugdraad de vraag van minister Depraetere om het (ontwerp van) JKP te bespreken en hierover advies uit te brengen.

Het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan is hét belangrijkste instrument dat de Vlaamse Regering in handen heeft om geïntegreerd jeugd -en kinderrechtenbeleid waar te maken. De Vlaamse Jeugdraad hecht hier dan ook zeer veel belang aan en engageert zich om er de komende jaren mee over te waken dat dit ook effectief een krachtig instrument is.

De Vlaamse Jeugdraad bewaakt met dit advies de vastgelegde beleidsdoelstellingen uit het decreet:

- a) gelijke kansen creëren en borgen voor alle kinderen en jongeren;

- b) brede ontwikkelingskansen creëren en borgen voor kinderen en jongeren;
- c) digitale, fysieke en mentale ruimte creëren voor kinderen en jongeren;
- d) de formele en informele betrokkenheid van kinderen en jongeren bij de samenleving.

In dit advies werden, naast input van de adviseurs, ook aandachtspunten van jeugdwerkorganisaties uit eerdere inputoefeningen op de Commissie Jeugdwerk en vorige adviezen meegenomen (waaronder het [Advies 2404 - Eindrapport JKP 2020-2024](#), [Advies 1905 – JKP 2020-2024](#) en dus ook [Advies 2503 – prioriteiten JKP 2024-2029](#)). Dit advies werd goedgekeurd op de adviesraad van woensdag 3 september 2025.

We geloven sterk in het concept van het nieuwe JKP met enerzijds een duidelijke focus in het aantal prioriteiten en anderzijds het voorzien van middelen om concrete resultaten te boeken op vlak van transversaal jeugd- en kinderrechtenbeleid.

De Vlaamse Jeugd Raad is dan ook hoopvol wanneer we het ontwerp van het JKP in zijn geheel bekijken: het is een ambitieus transversaal plan dat, mits een goede uitvoering, écht impact kan hebben op het welzijn van kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel. Het huidige JKP bouwt duidelijk voort op de geleerde lessen van het vorige JKP, het zet diverse instrumenten in en streeft meer naar duurzame beleidsverandering vanuit het perspectief van kinderen en jongeren.

We zien dat er binnen de weinig beschikbare tijd zo goed mogelijk werd geluisterd naar experts, naar organisaties, naar andere beleidsdomeinen en overheden op andere niveaus, en niet in het minst naar kinderen en jongeren zelf. En dat in al hun diversiteit: ook wie in maatschappelijk kwetsbare situaties opgroeit, werd betrokken.

Het JKP heeft een belangrijke maatschappelijke opdracht. We wogen dit plan dan ook af aan onze vorige adviezen en formuleren nog een aantal fundamentele aanbevelingen om de impact van dit plan te vergroten.

Daarnaast verwijzen we voor de verdere implementatie van het JKP (én de aanverwante transversale plannen van de Vlaamse regering) ook naar ons recente advies “Transversaal werken met/vanuit het jeugdwerk”¹, dat concrete aanbevelingen en *good practices* formuleert die de uitvoering van transversaal beleid in alle aspecten kunnen versterken.

Dit advies bestaat uit twee delen:

- In het eerste deel beschrijven we de **voorwaarden** die voor ons noodzakelijk zijn om van het JKP een sterk plan te maken.
- In het tweede deel geven we **onze inhoudelijke aandachtspunten** mee voor het nieuwe JKP.

Advies

DEEL 1: Randvoorwaarden

We zijn tevreden dat het JKP de kinderrechten extra in de kijker zet door ze aan elke prioritaire doelstelling en de uitwerking ervan te koppelen. Doe dit ook in de bredere communicatie bij de uitvoering van het JKP.

Het JKP moet met de vier gekozen prioriteiten een bijdrage leveren aan het garanderen van de 41 effectieve kinderrechten van het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK). Het advies van het

¹ Vlaamse Jeugd Raad, [Advies 2507 – Transversaal werken met/vanuit het jeugdwerk](#).

Kinderrechtencommissariaat over de beleidsnota Jeugd² haalde dit terecht aan en ook wij schoven dit in het advies over de prioriteiten van het JPK naar voor.³

In de beleidsnota Jeugd van de minister staat namelijk te lezen dat de minister haar beleid wil toetsen aan de kinderrechten. Dat vraagt een overkoepelende visie. **Het JPK biedt de kans om de kinderrechtenbenadering extra in zijn kracht zetten, als belangrijkste instrument om het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid mee vorm te geven.** Het JPK vraagt een engagement van elke minister om diens verantwoordelijkheid te nemen om mee te waken over de kinderrechten en ze mee waar te maken.

Die kinderrechtenbenadering bevordert ook de **kinderrechtencultuur binnen de administraties** via de aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid, creëert linken tussen de werkingen van intermediaire organisaties en zorgt voor meer gemeenschappelijke taal naar andere beleidsdomeinen.

We juichen dan ook toe dat de acties en samenwerkingen binnen het JPK ook **concreet de kinderrechten benoemen** die ze zo mee wil garanderen en realiseren. We vragen dat het benoemen van de kinderrechten ook wordt **meegenomen in de verdere communicatie** bij de uitvoering van het JPK om die rechtenbenadering breder bekend te maken en als herinnering aan het engagement die de Vlaamse Regering rond kinderrechten aangaat.

In een tijd waar de internationale mensenrechten sterk onder druk staan en hun invulling uitgehold dreigt te worden, geeft de Vlaamse overheid met het JPK een duidelijk signaal dat ze de kinderrechten serieus neemt en als absolute hefboom hanteert om te blijven werken aan het welbevinden van kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel.

Zorg voor een ambitieus en transparant totaalbudget voor het JPK, gedragen door zoveel mogelijk beleidsdomeinen en ministers.

Voor het vorige JPK werd vanuit het beleidsdomein Jeugd jaarlijks 1,3 miljoen euro voorzien. Het was de allereerste keer dat een JPK kon rekenen op een vast budget om de prioriteiten en o.a. de onderliggende projectoproepen uit te voeren – een precedent waar de Vlaamse Jeugdraad alleen maar blij om kan zijn.

Uit de beleids- en begrotingstoelichting Jeugd voor het jaar 2025 is **niet helemaal duidelijk hoeveel budget specifiek op het JPK geënt is**; de budgetlijn waar het JPK onder valt omvat ook de projectsubsidielijn voor experimenteel jeugdwerk. Daarom vragen we om hier snel transparant in te zijn.

Maar willen we van het JPK een ambitieus plan maken dat echt verschil maakt voor alle kinderen en jongeren, dan is er **bovenop het al voorbehouden bedrag** vanuit het beleidsdomein Jeugd **een stevige extra investering nodig, gedragen door de voltallige Vlaamse regering**. De middelen om de vooropgestelde ambities waar te maken moeten geïnvesteerd worden door alle relevante beleidsdomeinen, en zitten dus zeker niet alleen bij de beleidssector Jeugd. We vroegen in ons vorig advies dat naast de engagementen die worden aangegaan de daaraan gekoppelde budgetten duidelijk benoemd zouden worden in het plan. Dat is ook zo vastgelegd in het uitvoeringsbesluit.⁴ **Hier is in het ontwerp van het JPK nog geen duidelijkheid over.**

Anderzijds moeten **in die beleidsdomeinen sommige uitgaven gebeuren die niet vanuit het budget van het JPK mogen worden gehaald**. Anders sommen we beleid op, en brengt dit JPK geen nieuw beleid tot stand. Beleid heeft immers investeringen nodig.

Ter inspiratie, zie hier enkele voorbeelden:

² Kinderrechtencommissariaat, [Advies Beleidsnota Jeugd 2024-2029](#).

³ Vlaamse Jeugdraad, [Advies 2503 - Prioriteiten van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2025-2029](#).

⁴ [Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het Jeugddecree van 23 november 2023](#), Artikel 3.

- Binnen de prioriteit Goed in Je Vel: Het Vlaams Netwerk Kies Kleur Tegen Pesten (zou structureel moeten gefinancierd worden door het beleidsdomein Welzijn, Onderwijs of Jeugd, niet via de budgetlijn van het JKP) of de implementatie en ondersteuning van de OverKop-netwerken;
- Binnen de prioriteit Ruimte: het versterken van kinderen en jongeren om zich zelfstandig te leren verplaatsen. Verkeerseducatie is al structureel gefinancierd door het beleidsdomein Mobiliteit via de Vlaamse Stichting Verkeerskunde.

Dit zijn initiatieven die verder moeten uitgerold worden en dus ook bijkomende financiering en coördinatie nodig hebben. Maar dat is de verantwoordelijkheid van de ministers en bijhorende administratie zelf. Het gaat hier niet over nieuw transversaal beleid en valt dus niet onder de opdracht van het JKP. Tijdens het proces van de opmaak van het JKP werd hier vaak op gewezen door leden van de werkgroepen. We gaan ervan uit dat de minister van Jeugd bij haar collega's goed afbakent en benoemt wat wel en niet kan bijdragen tot nieuw en transversaal beleid.

Werk duurzame projectoproepen uit met impact op kinderen, jongeren en hun organisaties.

Elk van de gekozen prioritaire doelstellingen werd vertaald in een projectplan dat moet voldoen aan de beschrijving in het uitvoeringsbesluit tot uitvoering van het jeugddecree van 23 november 2023 (artikel 3). Dat zegt dat het projectplan de volgende onderdelen moet bevatten:

- 1° het plan van aanpak met acties;
- 2° de betrokken ministers, administraties en stakeholders;
- 3° de budgetten die ervoor worden vrijgemaakt.

In een vorig advies over de rapportage van het JKP 2020-2024⁵ benadrukten we dat het JKP moet kunnen aantonen waar het **daadwerkelijk voor impact heeft gezorgd voor kinderen en jongeren**. De Vlaamse Jeugdraad was bezorgd dat, wanneer enkel bovenstaande beschrijving als leidraad wordt gebruikt, de beoogde impact en de manier om deze te meten, niet meegenomen zal worden. We vroegen daarom in ons vorig advies om per doelstelling de **beoogde impact goed te formuleren en toe te werken naar een kwalitatieve benadering op de geleverde initiatieven en inhoudelijke resultaten**. Daarom moet een **degelijke impact en procesevaluatie** meegenomen worden in de acties.

We zien in het huidige ontwerp dat het JKP wel degelijk **meer wil inzetten op diens impact en impactmeting**. Voor de eerste keer streeft men met het **JKP naar een impactmeting voor een aantal acties**⁶, maar we kunnen niet afleiden over welke dit juist gaat en dat is jammer. Indien deze keuze nog niet is gemaakt, willen wij toch iets meer uitleg zien in het JKP over hoe men dit wil uitwerken.

Sommige prioriteiten, zoals Ruimte om Jong te Zijn of Goed in Je Vel, waren in het vorige JKP ook aanwezig. We lezen in het nieuwe JKP amper wanneer JKP-acties uit het vorige JKP 2020-2024 verduurzaamd of uitgebreid worden. Verwijs daar dus explicieter naar. Dit schept kansen om te leren uit het geleverde werk en hier en daar **verder te bouwen op de opgedane kennis en inzichten**. Verklaar hoe deze acties verder deel uitmaken van nieuw transversaal beleid.

Maar ook binnen het nieuwe JKP bieden duurzaamheid en continuïteit enorme kansen. In het vorige JKP kwam veel kritiek op de **projectoproepen**. Het ging dan o.a. over de korte indientijd, slechte timing van de oproepen en het feit dat goede initiatieven na projectoproepen niet konden worden verduurzaamd. We zijn tevreden dat er **per beleidsjaar een prioritair thema extra in de verf wordt gezet**⁷, o.a. via het vastleggen en dus spreiden van de verschillende **projectoproepen**. Het is echter nog niet in elke prioriteit honderd procent duidelijk **welke projectoproep(en) per prioriteit** naar voor zullen worden geschoven. We juichen toe dat de projectoproepen **voor zowel lokale als**

⁵ Vlaamse Jeugdraad, [Advies 2404 -Eindrapport JKP 2020-2024](#).

⁶ Ontwerp JKP, p.9.

⁷ Ontwerp JKP, 2.3 Timing, p.13.

bovenlokale organisaties zullen zijn. Belangrijk daarbij is wel dat die doelgroepen ook voldoende aangesproken worden via **een projectoproep op maat**.

Een goede timing laat organisaties toe de projectdossiers beter voor te bereiden. **Een periode van twee jaar per project lijkt ons een minimum om projecten op een impactvolle manier te organiseren.** Dit laat toe om degelijk veldonderzoek uit te voeren en samenwerkingen goed door te spreken in het eerste deel van de projectperiode. Dit komt de kwaliteit van de projecten enkel ten goede.

Meer dan ooit streeft het JKP naar de impactevaluatie van een aantal acties. Het is nog niet duidelijk over welke dit zal gaan. **Het lijkt ons een goed minimum dat bij elk project de evaluatie van de impact een deel zal uitmaken van de projectoproep.** Die moet wel op die manier georganiseerd worden, dat ze ook voor de organisaties een meerwaarde is. Zo kan men bv. uitpakken met de impact naar een breder publiek, de verhalen en geleerde lessen vertalen voor kinderen en jongeren en zo de organisatie in de kijker zetten.

Er zijn daarnaast heel wat linken tussen de prioriteiten die **kansen geven voor organisaties om het geleverde dossierwerk of ervaring uit de ene projectoproep, ook mee te kunnen nemen bij de andere.** Bij een projectoproep voldoende ruimte laten voor de indieners voor de inhoudelijke invulling van het vooropgestelde thema of net duidelijke doelgroepen over de projectoproepen heen benoemen, kan motiverend werken om één of meerdere keren in te tekenen. Zo kunnen organisaties doorgroeien tussen projectoproepen en zal de impact ook veel groter zijn.

De rol van jeugdwerkorganisaties in het JKP is niet overal duidelijk geformuleerd. Bij projectoproepen kunnen zij niet achterwege gelaten worden. De Vlaamse Jeugdraad vraagt daarom om bij elk projectvoorstel **minstens een jeugdwerkorganisatie als partner/trekker te benoemen.** We zijn ervan overtuigd dat deze organisaties, omwille van hun verregaande expertise over de leefwereld van kinderen en jongeren, en hun specifieke inspanningen om jeugd- en kinderrechten in praktijk te brengen, bij elke projectoproep een essentiële partner zijn om de projectoproep sterk te definiëren en de doelgroepen en rollen af te bakenen. Ga hierover met hen tijdig in overleg.

Maak van het JKP een écht en ambitieus domeinoverschrijdend plan.

De Vlaamse Regering heeft heel wat horizontale plannen over transversale thema's zoals welzijn, gelijke kansen, klimaat, integriteit, inclusie en armoede. Zo is er bijvoorbeeld het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, het Vlaams Energie- en Klimaatplan, het Horizontaal Integratie- en Gelijke Kansenbeleidsplan, het Actieplan Dak- en Thuisloosheid...

We zijn fan van deze plannen omdat ze het hokjesdenken per beleidsdomein overstijgen. Zoals we al vroeger adviseerden⁸ vragen we om die plannen niet zomaar te copy-pasten wanneer het over kinderen en jongeren gaat. Zo voorkom je dubbele planning en administratie en de bijbehorende frustraties. Voor ons moet het **JKP duidelijk maken waar er voor kinderen en jongeren éxtra impact wordt gerealiseerd in deze thema's.**

Veel van de belangrijkste prioriteiten om de kinderrechtsituatie in Vlaanderen te verbeteren zijn sterk met elkaar verbonden. De minister van Jeugd en het departement Jeugd zijn actief samenwerkingen gaan opzoeken en hebben engagement losgeweekt bij elke minister. Dat zorgt voor een plan dat meer dan ooit de bedoeling van het JKP belichaamt. We zijn in het algemeen zeer tevreden over het transversale karakter van de nota.

We benadrukken het belang van die keuze en zien hier in het ontwerp meer dan bij het vorige JKP stappen in de goede richting. Het is nu aan het departement Jeugd en de andere verantwoordelijke beleidsdomeinen die acties trekken, om die transversale acties **goed te coördineren.**

⁸ Vlaamse Jeugdraad, [Advies 1903 - Ontwerp van eindrapport Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan 2015-2019](#) en [Advies 2404 - Eindrapport JKP 2020-2024](#).

De nieuwe plannen moeten een **duidelijke focus** hebben op kinderen en jongeren, moeten **leiden tot nieuw beleid** en mogen niet beperkt blijven tot een herhaling van/overlap met andere bestaande plannen. Het moet hier gaan om **nieuwe plannen**, die vertaald worden in de **bijbehorende budgetten en ondersteuning van andere beleidsdomeinen**. We benoemen in deel 2 per prioriteit waar nog kansen zijn blijven liggen.

Een algemene bezorgdheid rust in het feit dat de **samenwerkingen tussen beleidsdomeinen die worden benoemd in elke actie, nu vaak nog niet echt concreet zijn**. Er rust nu een verantwoordelijkheid bij elke minister om die engagementen ook waar te maken. We zullen de verantwoordelijke ministers hierover blijven aanspreken op verticale overleggen. Een goed en transparant overzicht van de voortgang van de acties (monitoring) is dus essentieel.

Maak per prioritaire doelstelling budget vrij voor onderzoek.

De omgevingsanalyse van 2024 door het departement Jeugd diende als basis voor de aanbevelingen om tot de nieuwe JKP-prioriteiten te komen en legt nieuwe onderzoeksvragen bloot.

We vragen dat de Vlaamse regering ook via het JKP **blijft investeren in het capteren van praktijkkennis en wetenschappelijke kennis over de prioriteiten via kwaliteitsvol onderzoek**. Onderzoek helpt om maatschappelijke uitdagingen beter in kaart te brengen en bekend te maken. Het onderbouwt de prioriteiten, helpt beleidsmakers om beslissingen en nieuw beleid te maken of het evalueert gevoerd beleid.

In het vorige advies vroegen we om voor de prioritaire thema's ook te durven **investeren in onderzoek dat zich richt naar de beleving van kinderen en jongeren, en specifiek naar kinderen en jongeren in een kwetsbare positie**. We merken immers dat kwalitatief onderzoek en dataverzameling hierbij een uitdaging blijft.

In het huidige ontwerp zien we dat er ruimte is voor onderzoek, maar het is **niet altijd duidelijk welke waarde onderzoek krijgt**: of het als actie op zichzelf staat of als praktijk deel uitmaakt van de geformuleerde brede actie. Er wordt bv. wel vermeld dat men meer verbinding wil leggen tussen beleidsdomeinen, beleid, praktijk en de onderzoekswereld (dus met bestaand onderzoek)⁹. Of dat er een consortium zal opgericht worden voor o.a. onderzoek¹⁰. Of dat men de hiaten in onderzoek rond de impact op de leefomgeving van kinderen in kaart brengt¹¹.

Maak dus per prioriteit duidelijker met welke onderzoeksagenda het JKP echt naar buiten wil komen en hoe dit het nieuw transversaal beleid kan ondersteunen. Degelijk onderzoek met impact vraagt tijd, mensen en middelen. **Maak hier specifiek budget voor vrij**.

Betrek en verduidelijk de rol van stakeholders per prioriteit tijdens de uitvoering van het JKP.

Zoals vermeld in de inleiding zijn we door de band genomen tevreden over hoe de input werd verzameld en hoe het participatieproces serieus werd genomen¹², gezien de korte tijdspanne die er slechts was om het JKP vorm te geven. Het ontwerptraject is decretaal strikt afgebakend (binnen een half jaar na het begin van de regeerperiode moeten de prioriteiten gekozen zijn, en binnen het jaar na het begin van de regeerperiode moet het JKP klaar zijn).

⁹ Ontwerp JKP, prioriteit Ruimte Om Jong te zijn, Actie 3. Kennis en expertise delen en verankeren, p.34.

¹⁰ Ontwerp JKP, prioriteit Weg naar volwassenheid, Actie 9, Versterken van actoren in hun rol als vertrouwensfiguur p.54.

¹¹ Ontwerp JKP, prioriteit Ruimte Om Jong te zijn, Actie 5. Gezonde leefomgeving voor jonge kinderen, p. 37.

¹² Ontwerp JKP, Rapport Directe Participatie met kinderen en jongeren, Inleiding, p.3-4.

Die timing blijft wel schuren en haaks staan op het idee van kwalitatieve participatieprocessen die tijd vragen om input te verzamelen, maar vooral ook om tussendoor terug te koppelen naar zij die niet betrokken zijn in het proces. Zo was de aanstellings- en de uiteindelijke inputfase van de werkgroepen heel kort, zeker naar het naderen van de deadline toe. De inbreng van kinderen en jongeren in samenwerking met Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) kon zo pas afgerond worden tijdens het creatieproces met de werkgroepen. **We betreuren dat er geen tijd was om dit werk goed door te nemen als voorbereiding van de werkgroepen.** De noden van kinderen en jongeren werden wel gebruikt als start voor de eerste denkoefening en lezen we in de inleidingen per prioriteit of actie.

Per prioriteit kwamen in het voorjaar van 2025 dus werkgroepen samen die elke prioriteit uitwerken tot een projectplan. In die werkgroepen zetelen stakeholders, experts en administraties. De kabinetten werden op de hoogte gehouden van de vorderingen van de werkgroepen, die hun werk afronden in juni 2025. We zijn tevreden dat er **duidelijkheid werd gegeven over hoe de leden van de werkgroepen in de toekomst betrokken zouden worden bij de opmaak van projectoproepen.** We geloven dat zij zeker nog een rol te spelen hebben in de **verdere inhoudelijke opvolging en kwaliteitscheck van de implementatie van de prioriteiten.**

Tegelijk is het belangrijk om de verschillende stakeholders, en in het bijzonder jeugdwerkorganisaties, op andere manieren betrokken te houden op de uitvoering van het JKP. **We lezen hier echter weinig concreet over in de tekst.** Vandaar stellen we ons volgende vragen:

- Hoe ziet de minister de planning van de verdere uitrol van het JKP?
- Op welke manier zullen kinderen en jongeren en hun organisaties, maar ook bv. lokale besturen (zie volgend adviespunt) op de hoogte worden gebracht van wat het JKP voor hen betekent? Hoe zal die vertaling naar hen gebeuren?
- Wat is het resultaat van de denkoefening die vermeld wordt in het Rapport over het Participatieproces¹³? Hoe zal de minister kinderen, jongeren en hun organisaties betrekken in de uitwerking van het JKP?

Betrek lokale besturen bij het uitwerken van het JKP. Zij zijn het beleidsniveau dat het dichtst staat bij de dagelijkse realiteit van kinderen en jongeren.

De Vlaamse overheid heeft een belangrijke taak in het ondersteunen en inspireren van lokale besturen om in te zetten op breed jeugdbeleid. Het JKP is hier het ideale instrument voor. In het vorige JKP werden tal van acties gelinkt aan en gericht naar lokale besturen. Het ging daarbij bv. over het Lokaal Actieplan Straatintimidatie, het project Zorgzame Buurten, buurtgerichte netwerken in kwetsbare buurten, OverKop-huizen, de projectlijn Jongeren en Politie, Toch was het JKP nog te weinig gekend bij gemeentebesturen. We vragen daarom om een **vertaling van het JKP te maken naar gemeentebesturen**, zodat ze geïnspireerd geraken en aangespoord worden om aan de prioritaire thema's te werken, door verbinding te leggen met eigen beleid, of deel te nemen aan projectoproepen.

We zijn tevreden dat lokale besturen beter betrokken waren bij het tot stand komen van het JKP. Dat uit zich in een plan dat **goed benoemt welke acties naar gemeentebesturen zijn gericht of wat hun rol hierin kan zijn.** Zoals bv. *Actie 4 bij prioriteit Ruimte: "Een oproep voor kind- en jeugdvriendelijke publieke ruimte met maximale ondersteuning van lokale besturen (p.35)."*

We zien per prioriteit verschillende insteken hoe lokale besturen zullen aangesproken, geïnspireerd en betrokken worden, vertrekkende vanuit hun noden. Het kan hier gaan om het lokaal organiseren van netwerken en samenwerkingen, opzetten van experimenten en proeftuinen, organiseren van inspiratiedagen of uitwisseling van praktijken, het ondersteunen van beleidsprocessen en creëren van beleidsinstrumenten, ... Dergelijke acties versterken de aanwezige dynamieken of zetten net aan om nieuwe initiatieven te nemen.

¹³ Ontwerp JKP, Rapport Directe Participatie met kinderen en jongeren, p. 16.

Daarnaast kunnen lokale besturen meer gestimuleerd worden om **de regie op zich nemen voor projectoproepen voor lokale initiatieven met bovenlokale uitstraling**. Dit maakt het meer haalbaar voor organisaties en zorgt voor sterkere ingediende dossiers. **Voorzie hiervoor voldoende communicatie, tijd en ondersteuning om deze trajecten op te zetten** (cf. de projectoproep¹⁴ uit het vorige JKP voor een investeringssubsidie in kwaliteitsvolle basisvoorzieningen en de inrichting van jeugdinfrastructuur).

Een aandachtspunt hierbij is dat de **financiële context voor lokale besturen** moeilijker is. Die omvat stijgende kosten door inflatie, hogere personeelsuitgaven door automatische indexering en toegenomen uitgaven voor energie en grondstoffen. Tegelijkertijd zijn er beperkingen op de inkomstenbronnen, zoals de afhankelijkheid van het Gemeentefonds en de beperkte mogelijkheden om eigen inkomsten te genereren. De Vlaamse overheid moet dus **voldoende financiering voorzien in haar projectoproepen om lokale besturen te motiveren** om mee in te stappen (en eventueel een deel bij te leggen).

Een sterke ondersteuning voor lokale besturen betekent dus ook een **helder kader vanuit Vlaanderen**. Met visie en principes, duidelijke financieringslijnen en ondersteuning vanuit de administraties. Dergelijk samenwerkingskaders moeten worden opgesteld met partners zoals Bataljong & VVSG, die hierin een expliciete opdracht kunnen krijgen. Betrek hen dus tijdig bij de uitwerking van de acties en projectoproepen.

DEEL 2: Inhoudelijke aandachtspunten

Vanuit alle input van het voortraject van het JKP werden in 2024 acht transversale prioritaire uitdagingen en beleidsaanbevelingen¹⁵ geformuleerd. Die leiden tot de volgende vier prioriteiten, gekozen door minister Depraetere:

1. Ruimte om jong te zijn
2. Goed in je vel
3. Samenleven in solidariteit
4. De weg naar volwassenheid

Wat volgt zijn meer inhoudelijke bedenkingen en aandachtspunten. Eerst geven we een aantal **algemene aanbevelingen** mee, nadien de bezorgdheden en uitdagingen **per prioriteit**.

De thema's '**Een stem voor en door**' en '**Mediawijsheid en digitale leefwereld**' werden vooropgesteld als rode draden doorheen de gekozen prioriteiten en krijgen daarom tot slot ook nog ruimte voor advies.

Algemene aanbevelingen

Zet in het JKP de noden van kinderen en jongeren die opgroeien in een kwetsbare situatie voorop.

We vroegen in ons vorig advies dat kinderen en jongeren uit kwetsbare situaties meer aandacht verdienen in het JKP. Want kinderen en jongeren met een handicap, met een migratieachtergrond, met een taal- of leerachterstand, die klein behuisd zijn, ... ervaren de grootste impact van beleidsbeslissingen. Opgroeien met minder kansen heeft een grote impact op je ontwikkeling en verdere leven. Het JKP vertrekt vanuit een bevraging bij kwetsbare groepen¹⁶.

¹⁴ Departement Cultuur, Jeugd & Media, [Investeringsubsidies voor kwaliteitsvolle basisvoorzieningen en inrichting van jeugdinfrastructuur](#).

¹⁵ Departement Cultuur, Jeugd en Media, [Transversale prioriteiten en sterke aanbevelingen voor elk kind en elke jongere in Vlaanderen en Brussel](#).

¹⁶ Ontwerp JKP, p.7.

Daarom vonden we het belangrijk dat in het JKP bij elk project en actie de beoogde **doelgroep wordt vermeld** en op **welke nood er wordt ingespeeld**. Op vlak van de noden zien we dit duidelijk in de opmaak van de acties verschijnen, zij zijn het startpunt van de duiding per actie.

In het hele JKP komen, tot onze tevredenheid, **verschillende acties** terug die specifieke aandacht vragen voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, maar deze **voelen soms nog steeds willekeurig en niet omvattend**. Het is goed dat er doelgroepgerichte maatregelen zijn, gebaseerd op onderzoek¹⁷. Maar dit zou nog meer moeten worden doorgetrokken in de hele prioriteit en niet blijven bij een enkele actie die een bepaalde doelgroep target.

Als we uitzoomen blijven **kinderen en jongeren met een handicap en kinderen en jongeren met een vluchtverhaal of migratieachtergrond wel wat achterop** hinken qua verdeling van de acties die tot die doelgroepen gericht worden. Bij het opstellen van de indienvoorwaarden voor projectoproepen kan hier zonder veel extra moeite aandacht aan worden besteed.

Bij andere acties **vraagt deze doelgroepenreflex nog verdere input van doelgroepenorganisaties** om de acties beter te laten inspelen op de noden van kinderen en jongeren die opgroeien in een kwetsbare situatie (bijvoorbeeld bij NOOZO of Troef voor kinderen en jongeren met een handicap, JES voor jongeren die op flexibele leerwegen begeven of bij Fedasil en Tumult bij jongeren met een vluchtverhaal.).

De aandacht voor doelgroepen in de acties is één zaak, maar **dit engagement leidt niet vanzelf tot resultaat** en mogen we dus niet te rooskleurig voorstellen. Het komt er nu op aan om die acties goed uit te werken. Acties met impact op kinderen en jongeren in kwetsbare situaties vragen heel wat extra inspanning, kennis en samenwerking. We verwachten dat er bij de uitwerking **voldoende budget wordt voorzien en verder input wordt verzameld van organisaties en experts in doelgroepenuitwerking**.

Onderwijs is van groot belang voor kinderen en jongeren en moet daarom een meer prominente rol opnemen voor een slagkrachtig JKP.

Onderwijs is belangrijk in het leven van kinderen en jongeren, gaat heel wat uitdagingen tegemoet en beschikt tegelijk over heel wat instrumenten en middelen. We zien heel wat mogelijkheden en kansen om beleidsdomein overschrijdend te werken en zo samen aan straffere leer- en leefloopbanen te werken.

In het huidige ontwerp van JKP zien we helaas **in slechts enkele acties per prioriteit** een expliciete verwijzing **naar een samenwerking met het beleidsdomein Onderwijs**. We erkennen wel de goede wil, bij bv. de actie 3 onder 'Goed in je vel' en ook bij de brede omschrijving van deze prioriteit komen leerkrachten aan bod. Of iets uitgebreider bij prioriteit 3, "De weg naar volwassenheid". Maar als we alle acties samen nemen, **betreuren we dat er nog te weinig ambitie wordt geformuleerd vanuit Onderwijs om bij te dragen aan de prioriteiten voor het JKP**.

We vinden het **vanzelfsprekend dat Onderwijs een structurele partner is in heel het JKP** en zien dit nu nog te weinig terug in de uitwerking. Dit is een gemiste kans. Er zijn nog altijd veel samenwerkingsmogelijkheden en kansen om het JKP te versterken voor elke prioriteit, vooral bij de prioriteiten 'De weg naar volwassenheid' en 'Samenleven in solidariteit'. We sommen de opportuniteiten graag nog eens op:

- **Ruimte om jong te zijn:** gedeeld gebruik van schoolinfrastructuur, veilige schoolomgevingen, schoolomgeving opwaarderen als betekenisvolle plek voor jongeren, duurzame inrichting van speelplaatsen via structurele verbouwingssubsidies (AGION, ...), ruimte- en klimaateducatie voor de generatie burgers van morgen, ...
- **Goed in je vel:** het aangaan van experimenten rond een samenwerking tussen Welzijn en Onderwijs om zo gezinnen te ondersteunen, uitbreiding NAFT-aanbod of time-out- en time-in-projecten met focus op de

¹⁷ Bv. Ontwerp JKP, prioriteit Goed in je Vel, Actie 5. Samenwerking jeugdwerk en jeugdhulp, p. 21.

leefwereld van kinderen en jongeren, experimenten opzetten rond een kennisrijk curriculum met focus op psycho-educatie (levensstijl, hoe in relatie gaan, inzicht in gevoelens en gedrag), ...¹⁸

- **Samenleven in solidariteit:** Als belangrijke speler en beslissende factor verdient Onderwijs een meer centrale plaats. Kritisch burgerschap is daarin een eerste goede stap, maar ook in andere acties ontbreekt de samenwerking met Onderwijs nog te vaak. Bij initiatieven rond **safe(r) spaces** en verbindend samenleven kan Onderwijs net een cruciale rol opnemen: als vindplaats, maar ook als ondersteunende partner om impact te vergroten.¹⁹
- **De weg naar volwassenheid:** Op de schoolbanken zijn jongeren samen, het is dé plek om hen te informeren over sleutelmomenten in de weg naar volwassenheid, bovendien hebben onderwijzers er baat bij de merken en organisaties die jongeren informeren en ondersteunen ook te kennen om hen correct door te kunnen verwijzen. Neem de sleutelmomenten op de weg naar volwassenheid mee op in de minimumdoelen van het onderwijs en zorg ervoor dat jongeren geïnformeerd zijn over hun toetreding tot de arbeids- en de woonmarkt.

Aanbevelingen per inhoudelijke prioriteit

1. Ruimte om Jong te Zijn

Formuleer vooraf een concreet en ambitieus doel om de betrokkenheid van kinderen, jongeren en hun organisaties te verankeren in de vernoemde plannen omgevings- en klimaatbeleid. Zorg daarna dat die inspraak op een structurele basis gebeurt.

In ons vorig advies vroegen we om de beleidsprocessen die een grote impact hebben op het leven van kinderen en jongeren, te onderzoeken en te analyseren **op welke manier het perspectief van kinderen en jongeren en hun betrokkenheid op die processen kan vergroot worden**. We zien in deze eerste actie²⁰ dat het JKP de stem van kinderen en jongeren in het omgevings- en klimaatbeleid nu naar waarde schat en de beleidsparticipatie van kinderen en jongeren wil versterken. Het is ook **positief dat een aantal beleidsplannen worden benoemd** en de Vlaamse regering zo haar engagementen al concreet maakt.

We hadden hier graag **ook het Verkeersveiligheidsplan Vlaanderen bij zien staan**, omdat dit beleid ook een grote impact heeft op de publieke ruimte en dus plekken voor kinderen en jongeren. De Coalitie van de Kindnorm²¹, een groep van jeugd- en mobiliteitsorganisaties, stelt participatie van kinderen en jongeren terecht als één van de prioritaire thema's in haar visieverklaring. Gezien de vermelding van het nemen van die Kindnorm als uitgangspunt voor het Vlaamse verkeersveiligheidsbeleid in de beleidsnota van Minister De Ridder, zien we dit als een gemiste kans.

We vragen om de benoemde participatie een **concretere en sterkere finaliteit te geven** en dus een antwoord te formuleren op deze vragen: wanneer is de inspraak van kinderen en jongeren voldoende bij die plannen? Hoe zal de overheid hieruit leren en zorgt ze voor een duurzame vorm van participatie bij deze beleidsprocessen?

Daarnaast is **een realistisch budget nodig** om deze uitdaging aan te gaan. Uit het participatieproces van de opmaak van het JKP kan veel geleerd worden (timing / methodieken / begeleidingsopdracht / enz.). Neem die geleerde lessen mee in de acties rond het ondersteunen van lokale besturen in hun lokale omgevingsbeleid (acties 3 en 4).

¹⁸ Meer over de link tussen Goed in je vel en beleidsdomein Onderwijs, zie p. 13.

¹⁹ Meer over de link tussen "Samenleven in solidariteit" en onderwijs zie p. 25.

²⁰ Ontwerp JKP: Actie 1. We luisteren actief naar en geven gehoor aan de stem van kinderen en jongeren bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het Vlaamse Omgevings- en Klimaatbeleid, p.32.

²¹ <https://www.mobiel21.be/nl/initiatieven/coalitie-kindnorm>

Vul 'Meer buiten spelen en hangen' in de publieke ruimte voldoende breed in bij de projectoproepen van de prioriteit Ruimte om jong te zijn.

Kinderen en jongeren worden meer en meer verbannen naar zogenoemde 'jeugdreservaten' zoals speelpleinen of speelzones in bossen of plekken bij jeugdlokalen. Ook jeugdwerkorganisaties zoeken naar boeiende speelplekken naast hun eigen terreinen. En ze hebben nood aan ruimtes die nog niet ingevuld zijn. Op die manier kunnen ze de ruimte zelf nog ontdekken en invulling geven. Als ze de kans krijgen, kunnen **kinderen, jongeren en hun organisaties vanuit hun ervaringsdeskundigheid, een belangrijke bijdrage leveren aan projectoproepen**. Zo wordt het jeugd- en kinderrechtenspectief meegenomen en komen de belangen en noden van verschillende doelgroepen meer in evenwicht.

We vinden het **positief dat in Actie 2, "Meer buiten spelen en hangen", hun perspectief in zowel structurele instrumenten als projecten wordt meegenomen** en dat er een aantal concrete **projectoproepen met veel impact op de omgeving van kinderen en jongeren** worden vernoemd. Ook het feit dat er extra aandacht wordt besteed aan de noden en uitdagingen van zij die in kwetsbare situaties opgroeien, erkent dat deze projecten het meest impact op hen kunnen hebben.

We zien nog een aantal aandachtspunten:

- **Zet het 'meer buiten spelen en hangen'** vooral in een positief daglicht. Het woord 'hangen' heeft vaak een negatieve connotatie als invulling van de vrije tijd van jongeren. Daarom moet een positief hangbeleid voldoende aandacht krijgen in de projectoproepen van deze actie.²²
- **Zie het 'meer buiten spelen en hangen' voldoende breed** bij de invulling van projectoproepen: 'publieke jeugdruimte' is een breed begrip. Kinderen gebruiken in de publieke ruimte niet alleen speelplekken, maar ze zijn ook actief bij bibliotheken, op sportsites, op (de openbare) weg naar school of de cinema, op buurtpleintjes, bij een erfgoedplek, via buurtsportinitiatieven, enz. We missen de ministers van sport en cultuur als partner in deze actie. Daag daarom belendende sectoren Cultuur, Sport en Welzijn met deze oproepen uit om samenwerkingen aan te gaan.
- Een aantal projectoproepen raken de onderwijscontext aan (vb. Natuur in je school). **Een meer structurele inspraak van leerlingen bij bouwprojecten op scholen en speelplaatsen** zou hier ook een plaats mogen krijgen.
- Net zoals bij het vorige adviespunt liggen in deze actie veel kansen om de **geleerde lessen nadien te bezorgen aan lokale besturen** om hun lokale projectoproepen en beleid aan te passen.

Betrek en benadruk jeugdwerkers en ruimteprofessionals als essentiële partners in het leerecosysteem publieke ruimte zodat ze mee zorgen voor een sterker netwerk met impact op het terrein en op het beleid.

In ons vorig advies haalden we het al aan: werken in de publieke ruimte vraagt samenwerking tussen diverse actoren die elkaars rol erkennen. **Jeugdwerkers spelen hierin een belangrijke rol**: zij doen meer dan vrijetijdswerk, want zij verbinden, signaleren, maken van de publieke ruimte een leeromgeving en stimuleren jongeren tot engagement. Omdat zij direct contact hebben met ongeorganiseerde jongeren, kennen ze hun noden en moeten ze structureel betrokken worden. Als het in actie 3 gaat over delen van kennis, dan gaat dat ook over '**ervaringskennis**' en dus hoe organisaties k&j mee vormen, laten getuigen, betrekken in beleid, ...

²² Cf. Pleidooi voor rondhangen van het project Hangmakers: [visietekst](#)

Ruimteprofessionals dienen zoveel mogelijk rekening te houden met alle noden van de bevolking, maar vertrekken nog te vaak vanuit eigen referentiekaders en gekende doelgroepen. Kinderen en jongeren worden nog te vaak vergeten. De opgedane kennis rond betrekken van kinderen en jongeren in ruimtelijke processen, geraakt nog onvoldoende bij hen.

Deze actie kan veel impact hebben, maar **vraagt een duidelijkere finaliteit**. De omschrijving *'het versterken van het leerecosysteem en de verbinding tussen verschillende beleidsdomeinen en tussen beleid, praktijk en onderzoek'* is nog zeer algemeen. We zien graag explicieter vermeld staan **uit welke bestaande netwerken** dit ecosysteem zal bestaan. Wij denken alvast aan Netwerk Jeugdvriendelijk, Netwerk Goe Gespeeld, netwerk Toegankelijke speeltuinen, enz. En dus ook **relevante netwerken en sleutelorganisaties voor ruimteprofessionals** dienen hier aan toegevoegd te worden.

De aangehaalde opleidingen die we willen benaderen met kennis, **moeten we voldoende breed zien**: ook binnen sociale, pedagogische en zorgopleidingen is er een belangrijke link met publieke ruimte en hoe kinderen en jongeren hier gebruik van kunnen, willen en mogen maken. Ook in deze actie **missen we Onderwijs en Sport als partners**, gezien we ook opleidingen in die sectoren willen inspireren met de kennis rond kind- en jeugdvriendelijke publieke ruimte.

Stimuleer met de proeftuinen voor lokale besturen niet enkel concrete projecten, maar structurele aanpassingen in het lokaal beleid met impact op ruimte en het algemeen welzijn voor kinderen en jongeren.

Goed dat in actie 4 het ontzorgen van lokale besturen wordt beoogd²³ en dat er aandacht is voor specifieke doelgroepen. Het doel van deze actie moet zijn dat er impact is en de deelnemende gemeenten hier nadien zelfstandig verder mee aan de slag kunnen gaan.

We zijn tevreden dat er in Actie 10 meer aandacht gaat naar **het ontwikkelen van betekenisvolle en inclusieve publieke plekken voor kinderen en jongeren**²⁴, waarin iedereen zijn plek heeft én zich welkom voelt. Dat is niet alleen essentieel, het is ook een recht. Samenspeelplekken²⁵, met aandacht voor zoveel mogelijk diverse groepen kinderen, worden als een grote nood ervaren door lokale besturen, op vraag van ouders en kinderen en jongeren. Er kan veel geleerd worden van onze noorderburen op dat vlak. Het Team van de Vlaamse Bouwmeester kan hierin een rol opnemen. Dit sluit namelijk aan bij hun taakstelling om het opdrachtgeverschap van de publieke overheid kwalitatiever te maken voor ruimtelijke processen.

Er worden momenteel vier doelgroepen vooropgesteld. Er zou openheid moeten zijn om hier vanuit **intersectioneel** perspectief nog mee(r) keuzes in te maken en indien nodig vanuit de rijke ervaring 'van onderuit' van af te wijken. Bij de oproep moet de kinderrechtenreflex meegenomen worden, met aandacht voor zij die het hard(st) getroffen worden door het beleid. Cf. eerder is het **betrekken van lokale jeugdwerkorganisaties als partner** en zij die met kwetsbare kinderen en jongeren werken nodig.

We lezen hier nu vooral de aandacht voor concrete uitvoering van projecten in. Een belangrijke projectvoorwaarde zou net moeten zijn dat er **flankerend aanpassingen van het lokaal beleid worden onderzocht en uitgerold**. Bv. de reglementen rond hangen, het implementeren van inspraak van kinderen en jongeren in het vormgeven van inclusieve ruimte, het nastreven van kindweefsel (i.p.v. aparte plekken) en het mogelijk maken dat kinderen zich zelfstandig kunnen verplaatsen in de gemeente...

Het is de **opdracht van de volledige Vlaamse Regering om lokale besturen te inspireren en te ondersteunen in haar beleid**. Daarom opnieuw: waarom zouden de ministers van Cultuur, Sport en Onderwijs hier ook niet mee aan willen werken? We zien anderzijds wel dat de Minister van de Vlaamse Rand hier de schouders onder zet. We missen

²³ Zie adviespunt 'betrek lokale besturen in de uitwerking van het JKP, p.9.

²⁴ Ontwerp JKP, Actie 10. Proeftuinen inclusieve speel-, hang- en ontmoetingsruimte. p.42.

²⁵ SamenSpeelNetwerk (<https://www.samenspeelnetwerk.nl/>).

hier engagement van de minister van Brussel, gezien in onze hoofdstad de uitdagingen voor de vermelde doelgroepen groot zijn.

Overtuig de beleidsdomeinen Sport en Mobiliteit over de meerwaarde van de visie en acties rond gezonde leefomgeving voor kinderen.

In ons vorig advies **vroegen we een sterkere koppeling te maken tussen ruimtebeleid voor kinderen en jongeren en gezondheid**, zodat er vanuit het JKP gewerkt kan worden aan een publieke ruimte die mentale en fysieke gezondheid bij kinderen en jongeren ondersteunt, versterkt en bevordert. De omgeving van kinderen en jongeren heeft een grote impact op hun ontwikkeling, zelfredzaamheid, het ontwikkelen van een eigen sociaal netwerk, enz. En opnieuw: jongeren in een maatschappelijk kwetsbare situatie zijn meer aangewezen op de publieke ruimte en zullen er daarom meer de gezondheidsimpact van ervaren.

Met actie 5 'Gezonde leefomgeving voor jonge kinderen' komt het JKP deels tegemoet aan die vraag. Naast de afstemming tussen beleidsdomeinen worden proeftuinen op lokaal niveau ondersteund om ruimte in te richten met meer aandacht voor gezondheid volgens de 7 pijlers van gezonde publieke ruimte. Naast bewustwording wordt terecht gefocust op delen van kennis en geleerde lessen.

Jammer dat de minister van **Sport geen engagementen opneemt bij deze actie**, gezien bewezen is dat de publieke ruimte een preventieve en pedagogische waarde heeft om de fysieke en mentale gezondheid van kinderen te beschermen, te bevorderen en te faciliteren. Er is al heel wat expertise aanwezig die hiervoor ingezet kan worden, vanuit bv. buurtsportinitiatieven en lokale besturen omtrent nieuwe, meer polyvalente inrichting van bv. openbare sportterreinen.

Een tweede beleidsdomein **dat we hier echt missen is Mobiliteit**. Weginfrastructuur en weggebruikers beïnvloeden in grote mate de gezonde leefomgeving van kinderen en jongeren. Mobiliteit voor een kind is meer dan zich verplaatsen van A naar B, het is de beleving die primeert. **De openbare weg is een belangrijk deel van de publieke ruimte en kan k& j stimuleren om zich zelfstandig, actief (en dus gezonder) te verplaatsen.** Ook het mobiliteitsbeleid kan van die 7 pijlers van gezonde publieke ruimte veel leren. De initiatieven uit actie 8 en 9 bieden kansen om die belangrijke boodschap mee te helpen uitdragen en moeten dus actief linken leggen met die visie.

Een sterk lerend netwerk rond klimaatrechtvaardigheid kan enkel met een duidelijk mandaat en de betrokkenheid van een diverse groep van jongeren.

We juichen toe dat het JKP klimaatrechtvaardigheid in actie 6 als thema serieus neemt. Door het bestaan van tal van klimaatcoalities op Belgisch niveau, vragen we ons wel af of een extra coalitie dan nog nodig is? **Of is een structurele reflectiegroep rond dit thema vanuit Vlaanderen een grotere meerwaarde voor die federale coalities?** Opgelet: indien men zich enkel richt op jeugdactoren, dekt de naam de lading niet. We zijn daarnaast **bezorgd hoe jongeren hierin betrokken zullen worden**. Het is belangrijk dat zij zelf een actieve rol kunnen spelen in het klimaatbeleid en hierover kunnen getuigen.

Een diverse samenstelling is hier van belang. Vermijd dat het netwerk enkel bestaat uit experts en beleidsmakers, maar benoem en betrek het jeugdwerk, de lokale jeugdraden, jongeren uit kwetsbare situaties en jongeren met praktijkervaring in klimaat(on)recht. Om volledig te zijn, zou de stem van jongeren uit het globale Zuiden vertegenwoordigd moeten zijn in dit netwerk (en dat kan via internationale partnerschappen).

Met actie 7 'Engagement, actorschap en ondernemerschap rond klimaat', zijn we tevreden dat jongeren erkend worden in hun engagement en rol om zich in te zetten voor het klimaat. Dat **actorschap vraagt voorwaarden en intensieve**

ondersteuning en begeleiding. Die vragen op hun beurt begeleiding, proces, tijd, en dus middelen... zeker indien je kinderen en jongeren in kwetsbaardere posities ook wil betrekken.

I.v.m. het zorgen voor **jeugdvriendelijke informatie over klimaatverandering**, juichen we de opzet van deze actie toe, maar deze is nog te weinig concreet omschreven en kan nog alle kanten uit. We geven graag al wat meer richting en verwijzen hiervoor graag naar ons eerder advies Klimaatcommunicatie en -educatie²⁶: zet in op toegankelijke communicatie via kanalen die jongeren gebruiken, vermijd vaag jargon zoals "klimaatneutraliteit", zet in op positieve voorbeelden van klimaatactie en systeemverandering, zoals bottom-up initiatieven, ondersteun belang van urgentie zonder te vervallen in doemdenken. Geef jongeren op die manier perspectief!

In verband met het versterken van klimaat en natuureducatie verwijzen we opnieuw naar het bestaande advies Klimaatcommunicatie en -educatie: maak werk van een klimaatleerplan, investeer meer in ervaringsgerichte leermethoden (heel wat jeugdwerkorganisaties die werken rond informatie & participatie hebben hier ervaring mee, zoals Djapo, Pimento, Globelink, De Aanstokerij...). Verbind jeugdwerkorganisaties meer met scholen en middenveld (door projectsubsidies die kunnen doorstromen tot duurzame trajecten).

Goed te lezen dat er beleidsmatig aan de slag wordt gegaan met de signalen van jongeren. We volgen graag mee op hoe deze worden verzameld en kunnen leiden tot beleidsimpact.

Zet in de acties rond autonome mobiliteit van kinderen en jongeren de experimenten en samenwerkingen tussen de diverse overheden in de kijker. Inspireer zo andere lokale besturen om kinderen en jongeren te betrekken in het mobiliteitsbeleid en de inrichting van de openbare weg.

De beleidsnota van minister De Ridder benoemt kansen om impact te creëren via de Kindnorm in het verkeersveiligheids- en mobiliteitsbeleid. In ons vorig advies vroegen we om ambitieus werk te maken van de Kindnorm en vanuit het verkeersveiligheidsbeleid en het beleidsdomein Mobiliteit actief samen te werken met de beleidsdomeinen Omgeving en Gezondheid. Dat is jammer genoeg niet gelukt. We zien wel samenwerkingen met andere beleidsdomeinen. **We zijn tevreden dat de Kindnorm ook in dit plan aandacht krijgt en de focus op autonome actieve mobiliteit van kinderen en jongeren verder uitgewerkt wordt** (zowel in actie 8 als in actie 9). Zowel rond fietsvaardigheden als het zelfstandig de bus nemen.

Goed dat er zowel acties zijn rond **vergevingsgezinde infrastructuur als maatregelen op vlak van preventie en sensibilisering**. Het vernieuwende zit vooral in de **sensibiliseringsactie** naar brede bevolking toe en is daarom minstens even belangrijk. Deze actie mag voor de Vlaamse Jeugdraad eerst worden uitgerold.

Het verzamelen van verplaatsingsdata van kinderen en jongeren juichen we toe. Belangrijk dat het hierbij niet enkel gaat over verplaatsingen thuis- school, maar ook in de vrije tijd. Betrek hierbij jeugdorganisaties en lokale jeugdraden om dataverzameling te doen. Betrek hierbij jeugdorganisaties en lokale jeugdraden om aan dataverzameling te doen. Hierbij moet meer aandacht besteed worden aan plattelands en/of sociaaleconomisch kwetsbare gebieden. Als die data naar waarde worden geschat bij nieuwe mobiliteitsplannen, zullen er structurele veranderingen in het belang van kinderen en jongeren worden doorgevoerd. En indien er geen aanpassingen gebeuren, kan die data ook worden gebruikt om slecht beleid voor kinderen en jongeren aan te kaarten.

Cruciaal is dat hier zowel **de link wordt gelegd met Gewestwegen en dus bevoegdheid van de Vlaamse Overheid, als de verantwoordelijkheid van lokale besturen**. Ook bij het experimenteren met tijdelijke opstellingen (volgende deelactie) is de rol van lokale besturen cruciaal. Daarbij wordt best zoveel mogelijk aangestuurd op het structureel verankeren van die kennis in het lokale beleid. Zo kunnen de experimenten en samenwerkingen tussen de diverse overheden breed in de kijker worden gezet om andere lokale besturen te inspireren om kinderen en jongeren te betrekken in het mobiliteitsbeleid en de inrichting van de openbare weg.

²⁶ Vlaamse Jeugdraad, [Advies 2207 – Klimaatcommunicatie en -educatie](#).

Stimuleer gedeeld gebruik van plekken in de publieke ruimte.

Omdat er meer ruimte nodig is in Vlaanderen, zullen we slim moeten omgaan met de schaarse ruimte die er is. In de aanzet van de prioriteit focust men dus terecht op het **belang van gedeeld gebruik**. Toch is het niet evident voor het verenigingsleven om van een exclusieve plek te evolueren naar gedeelde ruimtes, één gemeenschappelijke plek voor materiaalstockage of gedeeld gebruik van buitenruimte. Er is de laatste 10 jaar al heel wat expertise en modellering opgebouwd bij De Ambrassade en andere stakeholders²⁷ om met gedeeld gebruik aan de slag te gaan. **In het ontwerp van het JKP zien we nergens een verwijzing naar gedeeld gebruik terugkeren.** We gaan ervan uit dat hier een keuze werd gemaakt om dit wél een plek te geven in het Masterplan Jeuginfrastructuur.

We vinden dit niet voldoende gezien het JKP wel zou kunnen inzetten op het wegnemen van drempels m.b.t. **gedeeld gebruik in de publieke ruimte** (vb. subsidies die enkel voor 1 sector/type gebruiker worden uitgewerkt) en net **inspireren en stimuleren tot samenwerkingen tussen verschillende sectoren**. Onderwijs (gebruik van speelplaatsen door jeugdwerk- en andere organisaties in de vrije tijd) en Sport (gebruik van buitensportinfrastructuur door bv. niet georganiseerde jongeren) zijn daarbij cruciale partners. Het **ondersteunen van lokale besturen** om zelf lokale ondersteuning te bieden en vraag en aanbod op elkaar af te stemmen is daarbij de sleutel tot succes. Daarnaast moet ook het verenigingsleven zelf nog verder warm gemaakt worden via uitwisseling van *good practices*. We betreuren deze gemiste kans en vragen **aandacht te hebben voor deze uitdaging in de vermelde projectenoproepen**.

2. Goed in Je Vel

Bouw verder op de prioriteit Goed in je vel uit het vorige JKP. Zet verder in op participatie met kinderen, jongeren en jeugdorganisaties en houd verder rekening met hun noden.

In het vorige JKP dat van kracht was van 2020 t.e.m. 2024 was 'Welbevinden en positieve identiteitsontwikkeling' één van de prioriteiten. Het JKP dat van kracht zal zijn van 2025 t.e.m. 2029 schuift 'Goed in je vel' als één van de prioriteiten naar boven. Het is duidelijk dat het thema mentaal welbevinden van kinderen en jongeren hoog op de agenda blijft staan. Het blijft dan ook een relevante prioriteit om transversaal verder rond te werken voor kinderen en jongeren.

In het nieuwe JKP lezen we echter amper op welke manier een koppeling wordt gemaakt met het vorige JKP binnen dit prioritair thema. Het schept net kansen om te leren uit het geleverde werk en op die manier een beleidsmatig sterke analyse te maken van wat kan verduurzaamd, uitgebreid, aangepast of aangevuld kan worden via acties. We hopen dan ook dat er verder wordt gebouwd, en er tegelijk kritisch wordt omgegaan met opgedane kennis en inzichten.

De verschillende insteken voor transversaal beleid rond het thema 'Goed in je vel' worden positief onthaald. In de ontwerptekst lezen we namelijk verschillende insteken die inspelen op noden van kinderen en jongeren. Ook zien we dat een aantal van onze aanbevelingen uit ons vorige advies zijn meegenomen. Dit stemt ons hoopvol en nieuwsgierig. Jammer genoeg zijn er ook een aantal zaken die we betreuren, maar waar we in de hierop volgende adviespunten vooral nog een aantal aandachtspunten rond willen meegeven voor de verdere uitrol van dit plan. Onze aanbevelingen zijn niet uit de lucht gegrepen. Ons verzoek is dan ook om hiermee rekening te houden.

²⁷ De Ambrassade, Onderzoeksrapport [Ruimte Delen](#).

We moedigen ook enkele straffe zaken toe die we konden lezen in het plan. Eén ervan is het sterk verankerde internationale aspect binnen de prioriteit 'Goed in je vel', te lezen in actie 2 over het Harmony-project. Hierbij wordt het JKP als beleidsinstrument onder de loep genomen en creëert men zo de kans om vanuit verschillende beleidsdomeinen (Welzijn, Jeugd én Onderwijs) sterker rond kinderrechten te werken door ook te leren over de muurtjes heen. We zijn blij met deze keuze.

Er is veel moeite gestoken in **het participatietraject** en uit de bevindingen van dit participatietraject zijn ook best veel beleidsopties naar voor geschoven en opgenomen in dit plan. De vraag is dan ook om de kinderen en jongeren die zijn bevraagd en bereikt, deze input ook terug te geven zodat ook zij de impact van hun stem kunnen zien.

Heb oog voor de complexiteit van oorzaken die inspelen op gezondheid en het welzijn van kinderen en jongeren. Zorg voor een bewustzijn van het belang van 'health in/for all policies' bij elke actor die een rol speelt in dit JKP.

Vanuit het kinderrechtenkader bouwen we heel dit advies op om **voor alle kinderen en jongeren een kwalitatieve, gezonde, veilige en inspirerende opgroei-omgeving te bouwen**. Die bestaat niet alleen uit een goede schoolcontext, maar ook uit hulp waar nodig, een gezonde woonplek, vrije tijd waarin je je talenten en eigenheid ontdekt. Voldoende en structurele basisvoorzieningen zijn dan ook de sleutel om aan de slag te kunnen met een sterk welzijnsbeleid voor kinderen en jongeren.

Dat zit niet alleen bij welzijnsbevoegdheden, maar in elk bevoegdheidsdomein van de Vlaamse Regering. **"Voorkomen werkt beter dan genezen"** blijft nog steeds de meest efficiënte keuze. De Vlaamse Jeugdraad ondersteunt uiteraard de werf in de beleidsnota Welzijn om voor sterke zorg en ondersteuning te gaan, maar we benadrukken hierbij dat structurele oorzaken voor onwelzijn bij kinderen en jongeren daarbij niet verdwijnen: het werkt onvoldoende om laagdrempelige therapie te voorzien als de jongere de rest van de week tegen structurele armoede moet opboksen. Het zal niet helpen om een gezonde levensstijl te promoten als er geen oplossingen gezocht worden om generatiearmoede aan te pakken. **Stap weg van het individueel schuldmodel en erken de verantwoordelijkheid die we hebben als samenleving.**

We vragen daarom dat **het JKP geen beleid ondersteunt vanuit dit individueel schuldmodel**. Er ligt een meer duurzame beleidskans in het **opzetten van structurele preventie** waarbij er gewerkt wordt aan maatschappelijke oorzaken die een impact hebben op het welzijn van kinderen en jongeren.²⁸

Deze wetenschappelijk onderbouwde kennis nog verder laten doorsijpelen bij beleidsmakers, beleidsmedewerkers, het middenveld en burgers blijft van belang. Het JKP kan hierin een rol opnemen door bijvoorbeeld als voorwaarde bij het indienen van acties **een visie te onderschrijven waarbij erkend wordt dat verschillende factoren inspelen op het welzijn van kinderen en jongeren**. Die visie geldt als belangrijk begin om de rest van de prioriteit verder op te bouwen en kan dienen als toetssteen om projectaanvragen te screenen. Zo komt er een grotere garantie dat er gewerkt wordt vanuit een holistisch perspectief.

Durf over de bevoegdheidsniveaus heen een koppeling te maken tussen gemeenschaps- en federale materie en zo kinderrechten te waarborgen.

²⁸ Vlaamse Jeugdraad, [Mentaal welzijn van jongeren verdient meer dan tijdelijke middelen](#), 2025.

Het JKP is een slagkrachtig instrument. Met de acties binnen de prioriteit 'Goed in je vel' zijn er veelbelovende koppelingen gemaakt tussen beleidsdomeinen. De koppeling tussen jeugdhulp en jeugdwerk die we zien terugkomen in verschillende acties juichen we dan ook toe. We hopen dan ook dat succesfactoren in kaart worden gebracht, acties worden bijgesteld bij uitdagingen die naar boven komen bij het transversaal werken om zo kinderrechten effectief te waarborgen.

De weg naar hulp in Vlaanderen en Brussel is echter bijzonder versnipperd. We kaartten dit reeds eerder aan²⁹ en zijn hier niet alleen in. Kinderen en jongeren zelf, maar ook hun opvoedfiguren, leerkrachten, jeugdwerkers, zelfs hulpverleners zien het bos niet meer door de bomen.³⁰ De **toeleiding naar hulp zou een prioriteit** moeten zijn de komende legislatuur. Mits een cruciale randvoorwaarde dat de wachtlijsten mee worden aangepakt.

Toeleiding naar hulp is de grote vraag van kinderen en jongeren en hun begeleiders. Dit klonk ook sterk in ons vorig advies. Hierbij werden sterke aanbevelingen geformuleerd, met de noden van kinderen en jongeren, hun begeleiders, hulpverlening, ... gecapteerd. In de ontwerptekst van het JKP en de acties die geformuleerd zijn, is hiermee deels rekening gehouden, maar niet sterk genoeg.

Werken aan mentaal welzijn gebeurt zowel vanuit Vlaamse bevoegdheden (Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) als vanuit federale bevoegdheden (Geestelijke gezondheid). **Voor de prangende nood, toeleiding naar hulp, is er meer afstemming nodig tussen het Vlaamse en het federale niveau.** We merken dat het gebrek aan afstemming ook bij het JKP een obstakel vormt voor het verbeteren van de toeleiding naar hulp. Laat dit nu net indruisen tegen de kinderrechten. Onze staatsstructuur belemmert het werken aan fundamentele kinderrechten, meer specifiek bij mentaal welzijn. Rond toeleiding naar hulp zijn er cruciale kansen niet genomen, wat jammer is, gezien het JKP wel een slagkrachtig instrument is om hierrond te werken. We vragen dan ook met aandrang om meer afstemming tussen kabinetten onderling, tussen administraties én op het terrein. Bekijk dan ook hoe in de uitrol van de acties (in het bijzonder actie 5, 6, 7 en 9) een optimale samenwerking wel kan beoogd worden.

We roepen de minister van Onderwijs op om een sterker engagement aan te gaan binnen de prioriteit 'Goed in je vel' en hier ook middelen vanuit Onderwijs aan te koppelen.

Een kind dat zich niet goed in z'n vel voelt, leert niet. Onderwijs speelt hier een belangrijke rol in. Kinderen en jongeren verdienen maximale ontwikkelingskansen. Dit kan door een **sterke samenwerking tussen Welzijn en Onderwijs**. In het vorige advies van de Vlaamse Jeugdraad over de prioriteiten van het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan werd er gewezen op het belang van de noodzakelijk sterke link tussen Welzijn en Onderwijs en de mogelijke acties die hierrond in een JKP konden opgenomen worden. We zijn blij dat er enige aandacht bestaat voor deze transversale samenwerking, maar waar we in dit advies het tekort aan engagement van het beleidsdomein Onderwijs al benoemden, zien we specifiek binnen Goed in je Vel concrete gemiste kansen. Er zijn enkele acties die deze samenwerking proberen versterken, maar we willen benadrukken dat deze acties geen JKP-acties hadden mogen zijn, maar in het structurele onderwijsbeleid hadden moeten opgenomen worden. Niet alleen dreigen hierdoor de middelen voorzien voor deze acties beperkt te worden, ze wegen hierdoor ook onvoldoende door in de bredere onderwijsvisie én beleidsplannen.

We geven enkele voorbeelden en concrete suggesties om deze prioriteit te versterken: we maken ons zorgen over de beperkte opname van sociaal-emotioneel leren in de minimumdoelen en de vertaling ervan in de toekomstige leerplannen, laat staan de eindtermen. Wij, en met ons elke expert die werkt rond het welzijn van kinderen en jongeren, vragen al jaren om een structureel sterke samenwerking tussen Welzijn en Onderwijs. Het onderwijs blijft de enige plek waar we zo goed als alle kinderen en jongeren bereiken en waar we de kans hebben om hen de sleutelcompetentie geestelijke en emotionele gezondheid (zoals ze opgenomen werd) bij te brengen. We vrezen dat deze competentie te weinig structurele aandacht krijgt in het Vlaamse beleid.

²⁹ Vlaamse Jeugdraad, [Ik voel me niet goe en ik weet niet waar naartoe](#), 2024.

³⁰ Vlaamse Jeugdraad, [Wat de stijging in antidepressivagebruik bij jongeren ons vertelt](#), 2025.

We zijn dan ook blij te lezen dat deze competentie in dit JKP wél aandacht krijgt, en zien bv. transversale kansen vanuit wat binnen uitwisseling met het EASEL lab van Harvard geleerd werd. Zij deden jarenlang een meta-analyse van alle frameworks die hierrond werken en kunnen een partner zijn in het verder vormgeven van dit thema in verschillende settings waar kinderen en jongeren vertoeven. **We zien hierin grote kansen tot opschaling, samenwerking tussen o.a. het onderwijs, de welzijnssector maar ook het jeugdwerk en zo het bereiken van alle kinderen en jongeren in Vlaanderen en Brussel.** Een kans die dit JKP niet mag laten liggen.

We staan verder gezond **kritisch t.o.v. de plannen om rond pestbeleid** op school te werken vanuit het JKP. Niet enkel en alleen omdat deze focus dan naar alle waarschijnlijkheid puur wordt gefinancierd vanuit de middelen bedoeld voor transversaal beleid, maar ook omdat de focus te eng is. We vragen dan ook met aandrang om de stem van de Scholierenkoepel en de Vlaamse Jeugdraad te horen en om beleidsmatig sterke keuzes te maken rond deze thematiek. Zet in op een veilig schoolklimaat, waarbij scholen ondersteund worden in het uitrollen van een integraal integriteitsbeleid. Pak dit aan met het beleidsdomein onderwijs en zie het JKP als versneller voor een beleidsdomeinoverschrijdend beleid rond integriteit.

Hou rekening met enkele voorwaarden bij het sectoroverschrijdend werken. Laat het jeugdwerk een vindplaats zijn waar de brug naar hulpverlening nog stevigere fundamenten krijgt.

Wanneer **jeugdwerkers** vertrekken vanuit de kracht van het jeugdwerk en vanuit het DNA van de jeugdwerker³¹, spelen ze een **preventieve rol bij kinderen en jongeren**. We verwijzen hierbij graag naar onze adviezen rond geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid³² en mentaal welzijn³³ en het onderzoek van Pimento over welbevinden in jeugdverenigingen³⁴. De kracht van jeugdwerk zien we erkend worden in de ontwerp tekst, alsook de vraag om jeugdwerk te zien als vindplaats van kinderen en jongeren is gehoord.

We vragen om in de uitwerking van acties 5, 6 en 7 jeugdwerkorganisaties die op kruispunten werken en zo een extra engagement opnemen rond het welzijn van kinderen en jongeren extra te financieren. Op dit moment wordt hun maatschappelijke rol te weinig financieel erkend. Laat dit een kentering zijn en toon via het JKP dat net op die brug werken meer tijd, energie en middelen kost, en erken hen vooral in de impact en maatschappelijke rol die deze organisaties opnemen.

Een aandachtspunt bij bijvoorbeeld actie 6 en 7 zit ook in de verdere **implementatie van dat sectoroverschrijdend werken**. Als er samenwerking beoogd wordt, dan moet er niet enkel aandacht gaan naar de eigenheid van de sector, maar ook naar de reële impact op de praktijk zoals het verschil in regelgeving en de verschillende financieringslijnen, dat de samenwerking bemoeilijkt. Bijvoorbeeld de aantal begeleiders per groep die verschillen in jeugdwerk en hulpverlening.

Op dit moment is er geen regelgevend kader of langetermijnfinanciering voor OverKop, laat staan dat psycho-educatie naar vindplekken (sportorganisaties, jeugdwerkorganisaties, ...) van kinderen en jongeren structureel verankerd zit in de opdracht. Dit is een fundamentele voorwaarde alvorens nieuwe opdrachten rond samenwerking tussen verschillende sectoren aan te gaan via het JKP.

Er is een regelgevend kader nodig waarbij OverKop een hiaat opvult, waarbij voldoende financiering kan gaan naar de verschillende opdrachten van OverKop (ontmoetingshuis, versterken en ondersteunen van kinderen en jongeren maar ook andere vindplekken, doorgedreven samenwerking in netwerk). Middelen vanuit het JKP zouden een aanvulling kunnen zijn en eerder iets ter voorbereiding van nieuw aanvullend beleid, ter experiment of ter doorstart van dit sectoroverschrijdend samenwerken voor het welzijn van kinderen en jongeren.

³¹ De Ambrassade, [Het DNA van een jeugdwerker](#).

³² Vlaamse Jeugdraad, [Advies Geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid](#), 2023.

³³ Vlaamse Jeugdraad, [Advies Mentaal Welzijn](#), 2023.

³⁴ De Ambrassade, [Onderzoek Mentaal welbevinden in de jeugdvereniging](#), 2023.

Het jeugdwerk is een vindplaats voor kinderen en jongeren. Laat het jeugdwerk dan ook een plek zijn waar de brug naar hulpverlening nog stevigere fundamenteën krijgt en waar zowel kinderen en jongeren als jeugdwerkers kunnen worden ondersteund in deze thema's, waarbij de hulpverlening, van vroegdetectie over vroeg-interventie tot bijschakelen, is afgestemd op het jeugdwerk. Toch vinden kinderen en jongeren in kwetsbare situaties minder toegang tot vrije tijd. Het is dan ook belangrijk dat zowel de vrijetijdssectoren zelf als externe partijen zorgen voor toeleiding naar georganiseerde en ongeorganiseerde vrije tijd. Acties 5 en 7 komen deze nood al voor een stuk tegemoet. Toch missen we een doorgedreven actieplan rond vrije tijd³⁵ binnen de prioriteit 'Samenleven in solidariteit'.

Het bevorderen van het mentaal welzijn van kinderen en jongeren hangt onlosmakelijk samen met het inzetten op een integraal integriteitsbeleid in alle levensdomeinen van kinderen en jongeren.

In verschillende adviezen van de Vlaamse Jeugdraad wordt het belang van **werken aan een integriteitsbeleid in alle levensdomeinen van kinderen en jongeren aanbevolen**. Daarbij mag het niet alleen gaan over pesten, maar ook over seksueel grensoverschrijdend gedrag, agressie en discriminatie. Het werken aan een integriteitsbeleid en hiervoor ook ondersteuning krijgen zou dus in de verschillende sectoren waar kinderen en jongeren vertoeven moeten gewaarborgd worden: sport, in het jeugdwerk, in het onderwijs, op het werk, in de welzijns- en cultuursector. Er moet hierbij gewerkt worden aan **een kwaliteitsbeleid** (goed omgaan met elkaar in een veilige omgeving), een **preventiebeleid** (het voorkomen van/inzetten op risicovolle situaties) en **reactiebeleid** (goed reageren daar waar het misloopt waarbij er een getrapte verantwoordelijkheid moet zijn).

In de situering (p. 14 en 15) van de prioriteit 'Goed in je vel' wordt wel gesproken van een integriteitsbeleid, maar in de acties, vooral actie 3 en actie 8, **bleef enkel de focus 'pesten'** overeind. Dit is een jammere zaak omdat dit duidelijk geen sterke beleidsmatige keuze is voor kinderen en jongeren. Enkele jaren later zal er dan jammer genoeg weer een apart beleid moeten opgestart worden voor de andere hiaten. Voor ons is dit een bijzonder gemiste kans om hier ten gronde en kwaliteitsgericht rond te werken. Als het gaat om de **financiering van het Vlaams Netwerk Kies Kleur Tegen Pesten, dan pleiten wij voor langetermijnfinanciering, en dat niet via de JKP-middelen**. Als het gaat om een veilig klasklimaat op school en scholen hierin te ondersteunen, pleiten wij ervoor dat dit wordt aangepakt vanuit de bevoegdheid Onderwijs. Als het gaat om de **uitwisseling van geleerde lessen rond integriteit tussen verschillende levensdomeinen** waarin kinderen en jongeren zich begeven (jeugdwerk, sport, welzijn, onderwijs, ...) zien we zeker nog wel kansen binnen dit JKP. Zo kan tot meer kruisbestuiving en inspiratie gekomen worden. Bekijk dan ook of actie 3 toch niet kan aangepast worden in de uitvoering ervan.

Ook actie 8 is een gemiste kans, gezien methodieken tegen pesten al grotendeels bestaan. Er is net **nood aan een breed maatregelenpakket** binnen sectoren om:

- met de theorieën en methodieken aan de slag te gaan,
- om plekken waar kinderen en jongeren komen te ondersteunen in het uitwerken van een integraal beleid én
- om bepaalde actoren binnen die sectoren te vormen en dus gericht in te zetten op deskundigheidsbevordering.

De ontwikkeling van methodieken op zichzelf riskeert te weinig aan te sluiten bij de huidige noden en daardoor ook het doel niet te bereiken. We vragen daarom om hierbij rekening te houden met inspraak, vooral in te zetten op al bestaande methodieken en de verspreiding daarvan en daarnaast op een plan om de deskundigheid hierrond te verbeteren.

³⁵ Zie p.16.

De digitale leefwereld en haar interactie met mentaal welzijn mag niet enkel vanuit een beschermende reflex benaderd worden. Heb ook oog voor de kansen en mogelijke positieve effecten en luister naar de stem van kinderen, jongeren en experts!

De digitale wereld is niet meer weg te denken uit onze manier van leven. Naast onderzoek, geven ook kinderen, jongeren en hun begeleiders ons signalen dat dit positieve én negatieve kanten heeft. We zijn dan ook opgelucht dat onze aanbeveling om dit vraagstuk genuanceerd te bekijken is gehoord. We juichen toe dat er koppelingen (zullen) worden gemaakt met andere actieplannen en toekomstig beleid en dat er relevante acties zijn gekozen met betrekking tot deze thematiek.

Hierbij willen we vooral het aandachtspunt geven dat bij toekomstig beleid rond dit thema **een verankerde vertegenwoordiging vanuit kinderen, jongeren en hun begeleiders een absoluut minimum is**. Dus ook beleidsparticipatie blijven we met stip aankaarten bij de opmaak van deze plannen die beduidend betrekking hebben op de rechten van kinderen en jongeren.

We juichen ook de keuze voor een participatietraject (actie 4) toe om op dit terrein blijvend vinger aan de pols te houden bij hoe kinderen en jongeren hier zelf naar kijken. We vragen om hier, net als in de rest van het JKP, te blijven luisteren naar kinderen en jongeren in verschillende – en in het bijzonder kwetsbare – situaties. Deze noden zullen namelijk verschillen. Een sterk kinderrechtenbeleid speelt in op de verschillende noden van alle kinderen en jongeren.

3. Samenleven in solidariteit

Zorg voor een structurele en intersectorale aanpak rond vrije tijd. We waarderen dat het JKP het recht op vrije tijd erkent als fundamenteel kinderrecht, maar missen voldoende samenhang, ambitie of sectoroverschrijdende afspraken om dit kinderrecht te garanderen.

We zijn blij te lezen dat het JKP expliciet aandacht heeft voor kinderen en jongeren in een kwetsbare situatie, met nadruk op participatie, veilige ontmoetingsplekken en cultuursensitieve trajecten. Ook het opnemen van het recht op vrije tijd als fundamenteel kinderrecht is een belangrijke en sterke keuze.

Tegelijk **missen we in het plan nog de vertaalslag naar een structurele en intersectorale aanpak**. Het recht op vrije tijd komt nu verspreid terug in het JKP (bv. via inclusiebevordering in vrije tijd – Actie 7 of vrije tijd voor jonge kinderen – Actie 1 binnen samenleven in solidariteit maar ook in goed in je vel Actie 5: samenwerking jeugdwerk en jeugdhulp en Actie 7: (boven)lokale netwerken van jeugdwerk- en jeugdhulpactoren), maar **zonder voldoende samenhang, ambitie of afspraken tussen sectoren**. Net daar liggen kansen om de kracht van vrije tijd te versterken zoals beschreven in het JKP, binnen ontmoeting, herstel, zelfontplooiing, engagement, veiligheid en welzijn.

Concreet vragen we dat uit projectoproepen structurele lessen worden getrokken – zodat initiatieven niet eenmalig blijven, maar duurzame impact krijgen³⁶.

Daarnaast vragen we om **actie 1 breder te benaderen**. Momenteel ligt de nadruk vooral op cultuur en sport. We vragen om ook expliciet jeugdwerk te betrekken, zodat kinderen van jongs af aan kennis kunnen maken met alle vormen van vrije tijd. Maak daarnaast expliciet de link met 'ruimte om jong te zijn', zodat ook publieke ruimte toegankelijk wordt voor deze doelgroep en kinderen overal de kans krijgen om te spelen en te ontdekken. We vragen om actie 7 verder uit te werken, bijvoorbeeld via geoormerkte middelen op lokaal niveau, zodat actoren niet

³⁶ Zie ook Adviespunt 'Werk duurzame projectoproepen uit met impact'. p.6

na afloop opnieuw vastlopen door een gebrek aan financiering. Daarnaast is het belangrijk dat bestaande organisaties en initiatieven zoals Komaf en de Inclusiecoalitie (vanuit het Agentschap Opgroeien) mee worden genomen in de uitwerking van deze actie. Er zijn reeds goede initiatieven die kunnen opgeschaald of belicht worden.

Tot slot vragen we om een intersectoraal traject op te zetten met Cultuur, Sport, Onderwijs, Armoedebestrijding, Opgroeien en Jeugd, om het recht op vrije tijd structureel te borgen en te versterken.

Het JKP mist momenteel de kans om kwaliteitsvol en transversaal te werken rond het recht op vrije tijd. Hoewel er linken worden gelegd met thema's zoals armoede, beperking, leeftijd en afkomst, blijven deze te vaak beperkt tot losse acties zonder samenhang of gezamenlijke verantwoordelijkheid. Zo wordt het potentieel van een structureel en intersectoraal actieplan vrije tijd niet benut — terwijl net een gedeeld engagement van deze sectoren nodig is om structurele drempels weg te werken.

Vrije tijd is geen losstaand beleidsdomein, maar raakt aan fundamenteën van welzijn, ontwikkeling, verbinding en burgerschap. Een inclusief vrijetijdsbeleid vraagt om een aanpak die bewust vertrekt vanuit intersectionaliteit en structurele ongelijkheid erkent. **Alleen met duidelijke rolverdeling, gezamenlijke doelen en gedeelde middelen kan het JKP écht een hefboom zijn voor duurzame en sociaal rechtvaardige verandering.**

Vrije tijd is geen extraatje, maar een noodzakelijke bouwsteen voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Het JKP erkent dit terecht, maar **om van vrije tijd meer te maken dan een verspreide vermelding, is een duidelijke visie en structurele aanpak nodig**, zodat dit recht gegarandeerd wordt voor alle kinderen en jongeren – in het bijzonder voor wie opgroeit in een kwetsbare situatie³⁷.

Expliciteer de link tussen 'recht op vrije tijd' en 'informeel engagement' door structureel beleid en acties.

Door de brede invulling van *Samenleven in solidariteit* dreigen recht op vrije tijd en informeel engagement bij jongeren te versnipperen en te weinig samenhang te krijgen. Er is nood aan meer focus, duidelijke doelstellingen en sectoroverschrijdende acties, in nauwe samenwerking met stakeholders, zodat vrije tijd en engagement stevige en herkenbare pijlers worden binnen het JKP.

We waarderen dat het JKP expliciet aandacht heeft voor het recht op vrije tijd en voor het engagement van kinderen en jongeren, en dat er inspanningen gebeuren om deze thema's mee te nemen in beleid. Tegelijk merken we dat ze ingebed zijn in een brede en diverse prioriteit *Samenleven in solidariteit*. Die brede invulling, met vele invalshoeken en acties, maakt dat **vrije tijd en jongerenengagement te weinig naar voren komen als duidelijke, samenhangende beleidsdoelen**. Hierdoor dreigt hun kracht onderbenut te blijven, terwijl ze net hefbomen zijn voor welzijn, veerkracht, ontmoeting en maatschappelijke betrokkenheid.

De link met het terrein en verschillende beleidsniveaus blijft zo vaak te veraf: organisaties, lokale besturen en jongeren herkennen zich moeilijk in een versnipperd geheel. Dit bemoeilijkt gerichte uitvoering en opvolging en kan ertoe leiden dat verwachtingen niet worden ingelost of dat betrokkenen afhaken.

We pleiten daarom voor **meer focus en samenhang**, zeker bij de uitwerking van de acties en oproepen. Door het recht op vrije tijd en jongerenengagement sterker te verankeren **met duidelijke doelstellingen en sectoroverschrijdende acties**, worden dit geen losse onderdelen, maar een stevig en herkenbaar verhaal binnen het JKP. Zo krijgen kinderen en jongeren écht de ruimte om te ontspannen, zich te ontwikkelen, zich te engageren en gehoord te worden — op alle plekken waar ze opgroeien.

Ga hierbij samen met relevante stakeholders op zoek naar de juiste beleidsacties en naar manieren om bestaande linken sterker te maken en op elkaar af te stemmen. Zo liggen er bijvoorbeeld **kansen in het expliciet verbinden van**

³⁷ Zie ook: Vlaamse Jeugdraad, [Advies 2501 – Sociale Inclusie: toegang tot vrije tijd](#).

initiatieven rond vrije tijd voor jonge kinderen met latere trajecten: door kinderen vroeg kennis te laten maken met vrije tijd, worden zij de animatoren, vrijwilligers en jeugdwerkers van de toekomst.

Werk een extra actie in het JKP uit rond een structureel en participatief onderzoekstraject naar hoeveel vrije tijd kinderen en jongeren hebben, hoe ze die invullen en welke drempels ze ervaren. Die inzichten zijn cruciaal om ongelijkheid in toegang tot vrije tijd aan te pakken en het recht op vrije tijd effectief te waarborgen. Maak van dit onderzoek een basis voor opvolgonderzoek en doeltreffend, onderbouwd en toekomstgericht beleid.

Wat we binnen deze prioriteit missen, is een **structureel en onderbouwd onderzoekstraject**. Als we het recht op vrije tijd en het engagement van jongeren écht willen waarmaken, moeten we eerst begrijpen hoe dit recht vandaag wordt beleefd. Er is momenteel geen actie voorzien die in kaart brengt hoeveel vrije tijd kinderen en jongeren hebben, hoe zij die invullen en vooral: wat ze missen. Zonder die kennis ontbreekt de basis voor een beleid dat vertrekt vanuit hun leefwereld.

Zo'n onderzoek moet niet alleen kinderen en jongeren zelf betrekken, maar ook de perspectieven van diverse actoren zoals jeugdwerk, sport en onderwijs meenemen. Vandaag bestaan er studies rond deelaspecten (bv. jeugdwerk en jeugdhulp, meisjes in de publieke ruimte, kinderen en jongeren op de vlucht), maar **een echte brede vrijetijdsmapping ontbreekt**. We hebben bijvoorbeeld geen zicht op de cruciale vraag hoeveel tijd er voor vrije tijd beschikbaar is.

Vrije tijd is méér dan een lege ruimte tussen school en thuis. Het is een plek van groei, ontspanning, herstel, ontmoeting, experiment en zelfexpressie. Maar toegang tot die vrije tijd is niet vanzelfsprekend. Veel kinderen en jongeren botsen op drempels zoals een gebrek aan aanbod in de buurt, financiële moeilijkheden, beperkte mobiliteit of uitsluiting door discriminatie of onbegrip. Die drempels blijven te vaak onder de radar zolang we niet systematisch en diepgaand in kaart brengen hoe kinderen en jongeren hun vrije tijd ervaren — en hoe ongelijk de toegang daartoe verdeeld is.

We zien in dit JKP dan ook grote kansen; de intentie om in te zetten op participatie van kinderen en jongeren is positief, en bevestigt het belang voor een inclusieve samenleving.

Een structureel onderzoekstraject is daarom geen bijzaak, maar een noodzaak. Het zou kunnen dienen als fundament voor gericht beleid dat deze ongelijkheden aanpakt en vrije tijd als een volwaardig recht garandeert voor alle kinderen en jongeren. Het legt de basis voor verder en vervolgonderzoek. Zo'n traject moet participatief zijn, met kinderen, jongeren en hun organisaties als actieve gesprekspartners, en moet ruimte geven aan hun diverse stemmen: van kleuters tot jongvolwassenen, uit steden en dorpen, met of zonder beperking, in kwetsbare situaties of net niet.

Zet Onderwijs structureel aan tafel. Solidariteit, vrije tijd en engagement stoppen niet aan de schoolpoort. Denk samen na over cultuursensitieve trajecten, toegang tot naschoolse activiteiten en geef jeugdwerk hier een duidelijke plek in.

Binnen de prioriteit *Samenleven in solidariteit* is er terecht aandacht voor vrije tijd, ontmoeting, engagement en inclusie. Toch zien we dat Onderwijs³⁸ onvoldoende als volwaardige partner wordt betrokken. Dat is een gemiste kans: school is dé plek waar kinderen en jongeren het grootste deel van hun tijd doorbrengen en waar ontmoeting, participatie en eerste ervaringen met cultuur, sport of jeugdwerk ontstaan. Voor jongeren in kwetsbare situaties is school vaak zelfs één van de weinige ankerpunten.

³⁸ Zie adviespunt "Onderwijs is van groot belang voor kinderen en jongeren en moet daarom een meer prominente rol opnemen voor een slagkrachtig JKP." Op p 11

Binnen de prioriteit is er een kans gemist om de link zeer concreet te maken. In steden als Gent en Antwerpen wordt er bijvoorbeeld gewerkt met **brugfiguren die actief de verbinding leggen tussen school en vrije tijd**. Zij zorgen ervoor dat kinderen en jongeren toegang krijgen tot jeugdwerk en vrijetijdsaanbod, en dat drempels sneller gesignaleerd en weggewerkt worden. Zulke mechanismen hadden we graag explicieter teruggezien in het JKP of in beleidslijnen van de bevoegde ministers.

Het jeugdwerk kan in dit alles een cruciale brug vormen: als schakel tussen school en vrije tijd, als plek van vertrouwen en experiment, en als motor van engagement. **Door structureel samen te werken tussen onderwijs, jeugdwerk en lokale besturen kunnen we vermijden dat vrije tijd en engagement stoppen aan de schoolpoort**. Zo versterken we niet alleen het recht op vrije tijd, maar bouwen we ook aan burgerschap en maatschappelijk engagement op lange termijn, waarbij kinderen en jongeren hun rol in de samenleving volwaardig kunnen opnemen.

4. De weg naar volwassenheid

Bepaal via participatie doorheen de looptijd van dit JKP samen met jongeren welke mijlpalen de Weg naar Volwassenheid verder nog kenmerken en welke drempels ze daarin ervaren.

De Weg naar Volwassenheid wordt in dit plan gekenmerkt door de domeinen Wonen, Werk en Welzijn. Hoewel ze in dit JKP voorzien worden van verhelderende acties en goede onderbouwing door omgevingsanalyse, blijven we toch kritisch over de combinatie van deze drie brede thema's in één hoofdstuk én de invulling ervan. Daarom adviseren we om doorheen dit JKP **blijvend jongeren te betrekken in wat de 'Weg naar Volwassenheid' voor hen betekent, welke mijlpalen ze daar zelf in naar voor schuiven en welke drempels ze zelf zien**. In participatie en cocreatie kan de impact van de acties in de Weg naar Volwassenheid vergroot worden. De drie mijlpalen zijn op dit moment elk immers zodanig groot dat ze elk een prioriteit hadden kunnen vormen. Stel de inspraak van jongeren en de urgentie van hun noden dus centraal.

Zet in op het bestaande jeugdinformaticanetwerk van WAT WAT om kwaliteitsvolle jeugdinformatie te realiseren in de acties van dit JKP.

We zijn blij dat de prioriteit De Weg naar Volwassenheid en het volledige JKP het belang van kwaliteitsvolle jeugdinformatie erkent en zelfs de 7 WAT WAT-principes naar voor schuift als good practice. In Vlaanderen bestaat er ondertussen een verenigd netwerk van 100 organisaties die samen kwaliteitsvolle jeugdinformatie realiseren. Dat netwerk wordt ondersteund door **De Ambrassade via het jongerenmerk WAT WAT**. Zet in op deze sterke samenwerking en de schat aan expertise in het netwerk om zowel actie 2 als actie 7 te realiseren.

Erken daarin het belang van een informatieplatform én netwerk als WAT WAT, dat jongeren van 11 tot 24 jaar antwoorden geeft op al hun vragen op de weg naar volwassenheid en ga geen nieuwe platformen/hulpplekken en producten ontwikkelen. **Werk samen met de organisaties uit het brede netwerk van WAT WAT om nieuwe producten te realiseren**.

We zijn bijzonder tevreden dat de 7 WAT WAT-principes een leidraad zullen worden voor overheidscommunicatie naar jongeren en bijgevolg ook verspreid en aangeleerd worden aan administraties. De Ambrassade realiseert jaarlijks een WAT WAT-training, waarin organisaties op maat ondersteund worden in het ontwikkelen van kwaliteitsvolle jeugdinformatie, aan de hand van de Europees erkende kwaliteitsprincipes. Deze training bestaat al en is een succes, moedig daarom administraties van verschillende beleidsdomeinen aan deze training te volgen en haak op die manier vlot aan op deze actie.

Zet bij het ontwikkelen van nieuwe tools binnen de Weg naar Volwassenheid in op verspreiding via een transversaal netwerk, monitoring en evaluatie.

Heel wat acties uit dit JKP monden uit in tools, vorming, informatie en ondersteuning voor jongeren of intermediären. We lezen onder andere acties rond de uitwerking van tools, interactieve games, zomerprogramma's en informatie(pakketten). Om ervoor te zorgen dat alle kinderen en jongeren échte impact kunnen ondervinden uit dit JKP is het belangrijk de uiteindelijke resultaten ook via zo veel mogelijk wegen tot bij hen te krijgen. Het JKP is een transversaal plan, dat transversaal plan heeft ook nood aan een transversaal netwerk. Zet daarom voor de verspreiding van nieuwe tools, vormingsaanbod en jeugdinformatie ook in op de netwerken van Onderwijs, Welzijn, Media. Hoe meer intermediären in contact komen met het uitgewerkte materiaal, hoe meer kinderen en jongeren effectief ondersteund kunnen worden. Maak bewuste keuzes over de verspreiding, ondersteuning en het faciliteren van werken met de tools en voorzie daar ook middelen voor.

Voorzie in de uitrol van nieuwe tools ook monitorend onderzoek dat de impact meet. Onderzoek of ze hun beoogde doel bereiken, welke stakeholders ermee aan de slag gaan, wat bijkomende ondersteuningsnoden zijn en hoe ze verspreid werden.

Wees bij acties en projecten rond ondersteuning en doorverwijzing tegelijk ook steeds bewust van de rol die elk profiel opneemt in het leven van jongeren. Bij actie 9 gaat het zo bv. over het versterken van vertrouwensfiguren van kinderen en jongeren. De focus ligt daar op zij die reeds aan de slag gaan met jongeren als 'hoofdtak', maar **wie een rol speelt in de weg naar volwassenheid en geen jeugdprofessional of vertrouwensfiguur is, zou ook ondersteund moeten worden in het omgaan met jongeren**. Leg anderzijds geen bijkomende doorverwijzingsdruk en instrumentalisering waar ze niet gedragen kan worden. Stem hiervoor voldoende af met deze verschillende intermediären.

Zet in op het toegankelijk maken van administratieve procedures in de Weg naar Volwassenheid.

Kwaliteitsvolle jeugdinformatie, sterk ondersteunde intermediären en initiatieven die jongeren ondersteunen, begeleiden en versterken zijn cruciaal in dit plan. Maar zelfs met al deze initiatieven blijven de drempels om als jongere wegwijz te worden in de verantwoordelijkheden van het volwassenleven bijzonder hoog. Een veelheid aan uiteenlopende overheidsplatformen, administratieve tools en weinig gebruiksvriendelijke interfaces zorgen ervoor dat jongeren, zeker zonder begeleiding, het bos door de bomen niet meer zien voor zaken zoals een belastingaangifte.

Werk daarom aan het versimpelen, bundelen en toegankelijker maken van deze overheidstoepassingen. Creëer een online overzicht van alle platformen die jongeren moeten kennen en gebruiken binnen de mijlpalen van de Weg naar Volwassenheid en werk een nieuwe strategie uit om deze platformen kenbaar te maken bij de brede maatschappij, met specifieke focus op jongeren die opgroeien in kwetsbare contexten.

Hou de verschillende snelheden van jongeren in de Weg naar Volwassenheid indachtig.

De diversiteit en verschillende situaties waarin jongeren opgroeien is bepalend voor hun weg naar volwassenheid. We missen in deze pijler nog **aandacht voor de verschillende snelheden van de weg naar volwassenheid**. Jongeren studeren af op een verschillend tempo, kunnen net wel of net niet snel op eigen benen wonen en ook deelname aan de arbeidsmarkt is afhankelijk van verschillende randvoorwaarden. Zorg ervoor dat er naast aandacht voor vroeg instromen op arbeidsmarkt **ook aandacht is voor jongeren die pas later instromen**, zij die nood hebben aan een flexibel groeitraject, die alleenstaand wonen of langer thuis blijven wonen. Spreek met de jongeren zelf, met organisaties en

experten die de drempels kennen in deze situaties en die op basis daarvan impactvolle projecten en acties kunnen versterken.

Rode draden doorheen de prioritaire thema's:

1. Een stem voor en door

Voorzie participatie van kinderen en jongeren en hun organisaties in de uitvoering van het JKP.

Het is een mooie ambitie om een **stem voor en door jongeren als een rode draad** doorheen alle thema's te gebruiken. Vermijd hierbij dat dit een principe blijft dat in de praktijk weinig aandacht krijgt. Participatie voor kinderen en jongeren is geen evidentie. Ze verdienen het om als cocreator mee een stem te hebben in beleid dat hen aangaat (zie adviespunt 8 van ons advies 2109³⁹), maar **hiervoor moet tijd en ruimte geïnvesteerd worden**. De tijd om experiment op te zetten en de ruimte om af en toe te falen om de beste methode te vinden. Zo kom je tot veel duurzamere gedragen projecten in het JKP. En als je kinderen en jongeren bevraagt, is het steeds heel belangrijk om ook aan hen terug te geven wat er effectief met hun input gebeurd is.

Niet elk kind of elke jongere wil ook even intensief betrokken worden op elk proces. Voorzie voor hen verschillende mogelijkheden om **op maat te kunnen instappen in het proces**: bij de formulering, ontwikkeling, implementatie en evaluatie van acties en projecten van het JKP en dit zowel om de pen vast te houden, bevraagd te worden, ... Blijf kinderen en jongeren hier actief voor uitnodigen.

Blijf jeugdorganisaties ook betrekken doorheen de uitvoering van het JKP, die als experts rond hun doelgroep en vertrouwensfiguur weten hoe kinderen en jongeren betrokken willen worden en hoe dat best werkt – zeker voor kinderen en jongeren in maatschappelijke kwetsbare situaties, die vaak worden overbevraagd of als 'check' gebruikt worden⁴⁰. Jeugdwerkers kennen hun doelgroep ook heel goed en weten wat er leeft. En dat gaat verder dan dat zij kunnen aangeven hoe de doelgroep best bevraagd wordt. Zij hebben ook heel wat inhoudelijke input die relevant is.

Het Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP) speelt hierin een cruciale rol. Het JKP kan de participatie van jongeren bevorderen op elk niveau en zorgen voor een integrale aanpak die rekening houdt met lokale, regionale en bovenlokale, Vlaams en federaal niveau.

2. Mediawijsheid en digitale leefwereld

De digitale leefwereld stelt kinderen en jongeren vandaag voor zowel kansen als bedreigingen. Naast de linken met o.a. welzijnsbeleid vragen we om de brede digitale leefwereld op te nemen als transversale lijn, en dat niet te beperken tot mediawijsheid.

In ons vorig advies gaven we aan dat we tevreden waren over de rol van mediawijsheid binnen dit transversaal plan. Jammer genoeg merken we op dat er bitter weinig acties gekoppeld zijn aan dit thema, of aan de digitale leefwereld

³⁹Vlaamse Jeugdraad, [Advies 2109- Jeugdparticipatie en Democratie](#).

⁴⁰ Vlaamse Jeugdraad, [Advies 2501 – Sociale inclusie: Toegang tot vrije tijd](#).

van kinderen en jongeren tout court. Van de digitale leefwereld als rode draad doorheen de prioritaire thema's is dus amper sprake, wat we resoluut als een gemiste kans zien.

Een aantal concrete gemiste kansen in de vorm van mogelijke linken met de brede prioriteiten:

- De acties die onderschreven staan in de prioriteit 'Goed in je vel' vertrekken altijd vanuit een zuivere welzijnsblik. Het is een verloren kans om hieraan niet ook acties te koppelen die inzetten op identiteitsvorming.
- Onze samenleving zit in een stroomversnelling richting digitalisering, laten we er ook voor zorgen dat de jongsten onder ons niet uit de boot vallen. Zoek naar mogelijkheden om de digitale inclusie te bevorderen en versterken, binnen en buiten het JKP.
- Blijf inzetten in de stem van kinderen en jongeren, en betrek ze om zo een gedragen beleid uit te voeren dat zowel de risico's als kansen evenwaardig benut.

We lezen graag dat mediawijsheid opnieuw de nodige aandacht krijgt als transversale lijn, maar we willen onderstrepen dat **de uitdagingen in de digitale leefwereld vandaag echt breder gaan**. We krijgen van kinderen, jongeren en jeugdwerkers signalen over o.a. het gebrek aan regelgeving door mediaplatformen zelf, digitale uitsluiting, de nood aan brede competenties in informatiegeletterdheid,... dit allemaal náást de nood aan beleid rond mediawijsheid.

Om een voorbeeld te geven: lang niet alle jongeren hebben toegang tot schermen of internet. Dat zorgt ervoor dat ze niet alleen mediawijsheid ontbreken, maar ook moeite hebben binnen het onderwijs, vrijetijdsbesteding en werkgelegenheid. Voor ons is het daarom duidelijk dat de transversale lijn zou moeten draaien rond die bredere digitale leefwereld, inclusief mediawijsheid.

Het is dan ook belangrijk om die uitdagingen in de **digitale leefwereld van kinderen en jongeren verder in kaart te brengen**, om te kijken naar wat de stem is van kinderen en jongeren hierin, wat wetenschappelijk onderzoek ons vertelt en om dan een breed pakket aan beleidsmaatregelen te voorzien. Van mediawijsheid via onderwijs, tot wetgeving met grote *social media*-platformen, vanuit de kansen én risico's die zich stellen.

Om zich hierin te verdiepen moet er voldoende tijd genomen worden om dit grondig en breed te bekijken. Dit grote onderdeel dus alleen verder uitdiepen binnen mentaal welzijn doet zowel af aan de brede uitdagingen en kansen rond mentaal welzijn als aan die binnen de digitale leefwereld.

Betrek jongeren als ervaringsdeskundigen om mediawijsheid en digitale uitsluiting aan te pakken.

Zoals we hierboven benoemden, moet mediawijsheid deel zijn van het bredere perspectief op de digitale leefwereld. Mediawijsheid is een begrip dat hoe langer hoe meer een container aan betekenissen en nieuwe werven bevat. De uitdagingen en domeinen waarop mediawijsheid betrekking heeft en waar kinderen en jongeren digitaal hun weg moeten weten door te banen, breiden continu verder uit. We vragen om stevast **te vertrekken vanuit de blik van kinderen en jongeren, veilig gebruik en participatief vormgeven aan beleid rond media**. We benadrukken dus de vraag om vooral niet repressief te werk gaan met verboden en beperkingen, maar wel samen met jongeren op zoek te gaan naar verantwoord mediagebruik. We moedigen dan ook aan dat hier **als transversale lijn aan gewerkt wordt binnen het JKP in een groter geheel rond de digitale leefwereld** en er zo vanuit verschillende invalshoeken naar gekeken wordt.

Binnen mediawijsheid (als deel van een bredere lijn rond de digitale leefwereld van kinderen en jongeren) denken we o.a. aan deze uitdagingen en kansen:

- Het vergroten van het kritisch denken
- Sextortion
- Online grooming
- Online leren
- AI (wordt amper benoemd in de beleidsnota's van de Vlaamse regering, maar is momenteel wel dé tool die jongeren gebruiken voor huiswerkhulp)

- Verslavende algoritmes
- Sociale contacten leggen en community building
- het bevorderen van positieve online interacties
- Informatie en informatiegeletterdheid: weten jongeren nog hoe en waar ze correcte informatie vinden?
- Online pesten
- Het stimuleren van gezonde digitale gewoontes
- Sexting
- Influencers
- Het benutten van de leer- en ontwikkelingsmogelijkheden die media bieden
- Schadelijke content
- Misleidende reclame
- De noodzakelijke basis aan digitale vaardigheden die elke jongere moet bezitten